

FACTSHEET KOSTEN ASIELMIGRATIE

Dr. Jan van de Beek, 11-03-2023, versie 1.2.

© 2023 J.H. van de Beek. Gemaakt in opdracht van JA21. De inhoud is vrij te gebruiken door JA21. Bij letterlijk citeren of gebruik van de tekst anderszins moet JA21 dit document integraal in pdf-vorm publiceren en daarnaar verwijzen.

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Kernbegrippen	2
3	Effecten asiel o.b.v. asielprognose overheid tot 2026	3
4	Samenvatting	5
5	Onderbouwing	10
5.1	Instroom	10
5.2	Aandeel asiel in bevolkingsgroei	11
5.3	Potentiële asielinstroom	13
5.4	Per 1 ^e asielverzoek is er ongeveer één asielmigrant	16
5.5	Nettokosten voor de schatkist	16
5.6	Opleidingsniveau	18
5.7	Bijstand	20
5.8	Onderwijs	23
5.9	Huisvesting	26
5.10	Zorg	27
5.11	Criminaliteit	29
6	Disclaimer	32

1 Inleiding

Doel van deze factsheet is inzicht verschaffen in de effecten van asielmigratie op publieke middelen en voorzieningen. Dit is uitgesplitst naar de onderwerpen instroom, bevolkingsgroei, onderwijs, opleidingsniveau, zorg, criminaliteit, huisvesting, bijstand en nettokosten voor de schatkist. In het bijzonder wordt een inschatting gegeven van de effecten op voornoemde terreinen van de door de overheid geprognosticeerde asielinstroom voor de jaren 2022-2026. De gegevens voor deze analyse zijn gebaseerd op CBS-statline¹, het rapport Grenzeloze Verzorgingsstaat en onderliggende berekeningen² en het CBS-dashboard asiel en integratie.³ Tot slot worden enkele normatieve argumenten rondom asielmigratie gegeven.

¹ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/>

² www.demo-demo.nl/files/Grenzeloze_Verzorgingsstaat.pdf en www.demo-demo.nl/files/Grenzeloze_Verzorgingsstaat_Technische_Appendix.pdf

³ https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

2 Kernbegrippen

Asielzoeker: een persoon die asiel heeft aangevraagd. Een deel van de asielverzoeken wordt afgewezen en een deel van de verzoeken wordt ingewilligd. Meerdere asielverzoeken zijn mogelijk: zogenaamde 1^e verzoeken en bij afwijzing eventuele volgende verzoeken. Als het om aantallen gaat ligt in deze factsheet de focus op 1^e asielverzoeken.

Statushouder: een asielzoeker die een verblijfsvergunning krijgt door inwilliging van het asielverzoek of op andere (humanitaire) gronden.

Nareiziger: een statushouder mag onder bepaalde voorwaarden en binnen een bepaalde termijn na het verkrijgen van de verblijfsvergunning gezinsleden laten komen, de zogenaamde nareizigers. Deze gezinsleden krijgen dan een “afgeleide asielvergunning”.⁴

Asielmigrant: een asielmigrant is in de praktijk van deze factsheet een statushouder of nareiziger⁵ die zich inschrijft (vestigt) bij een Nederlandse gemeente. De Gemeentelijke Basis Administratie is namelijk de basis voor de bevolkingsstatistieken waarop de meeste berekeningen gebaseerd zijn. In de praktijk wordt statushouder en asielmigrant door elkaar gebruikt.

Volgmigranten: nareizigers zijn korte termijn volgmigranten. Gezinsmigranten die na de nareistermijn komen vallen onder de categorie gezinsmigranten en zijn dus géén asielmigranten. Het percentage volgmigranten is geschat op 18% van het totaal aantal asielmigranten.⁶

Autochtoon: vroegere (maar nog gangbare) aanduiding voor een persoon met een Nederlandse achtergrond.⁷

Inflatie: geldontwaarding; veel bedragen zijn ontleend aan Grenzeloze Verzorgingsstaat en uitgedrukt in euro's van 2016. Er is sindsdien nogal wat inflatie geweest en voor het gemak wordt gerekend met 25% inflatie. Er wordt hierbij voorbijgegaan aan allerlei subtiliteiten en eenvoudigweg gebruik gemaakt van de consumentenprijsindex.⁸

---

⁴ “Gezinsleden van de vergunninghouder asiel aan wie onder speciale voorwaarden een machtiging voorlopig verblijf wordt verleend. Indien zo'n machtiging wordt verstrekt, krijgen deze gezinsleden na binnenkomst in Nederland een afgeleide asielvergunning. Deze nareizigers (nareizende gezinsleden) moesten een asielverzoek indienen waarna een asielvergunning kon worden verleend. De vergunninghouder moet de machtiging binnen 3 maanden na het verlenen van de asielvergunning aanvragen, waarna deze nog 90 dagen geldig blijft.”

<https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/nareizigers>

⁵ “Immigranten die van de nareizigersregeling gebruik maken worden ook bij de asielimmigratie gerekend”, zie de ‘Veronderstellingen immigratie’ bij de bevolkingsprognose 2020-2070: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2021/bevolkingsprognose-2020-2070-veronderstellingen-over-immigratie/3-veronderstellingen-toekomstige-immigratie>

⁶ Volgens het CBAS kwam er 1 gezinsmigrant naar Nederland per 5,6 extra asielmigranten. Zie: <https://www.cbs.nl/-/media/imported/documents/2015/17/2015bt06-bevolkingsprognose-2014-2060.pdf?la=nl-nl>

⁷ CBS, *Begrippen*, opgehaald 15-12-2020 van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/persoon-met-een-nederlandse-achtergrond>

⁸ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83131NED/table?dl=78DDB>

3 Effecten asiel o.b.v. asielprognose overheid tot 2026

Volgens de halfjaarlijkse Meerjaren Productie Prognose 2022-2 van het ministerie van Justitie en Veiligheid en betrokken organisaties uit de asielketen is voor de periode 2022-2026 een instroom van gemiddeld ongeveer 45.000 asielzoekers te verwachten, waarvan ongeveer 30.000 1e asielverzoeken (zie Tabel 3.1).⁹ Omdat één 1e asielverzoek ongeveer gelijk staat aan 1 statushouder¹⁰ (oftewel asielmigrant, de termen worden door elkaar gebruikt), kan het aantal statushouders ook op 30.000 per jaar geschat worden voor de periode 2022-2026.

Tabel 3.1 Prognose asielinstroom, Meerjaren Productie Prognose 2022-2 ministerie van Justitie en Veiligheid.

Jaar	Asielinstroom totaal	Eerste asielverzoeken	Statushouders ²
2022	48.100	31.000 ¹	31.000
2023	50.600	35.000	35.000
2024	41.000	27.500	27.500
2025	41.000	27.500	27.500
2026	41.000	27.500	27.500
Gemiddeld	44.370	29.700	29.700
Gemiddeld afgerond	45.000	30.000	30.000
Totaal afgerond	225.000	150.000	150.000
Inclusief 18% volgmigratie			175.000

Bron: blz. 4 en 36 van: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-67cdc7b3117b3c64667e60c3631b9d3d464e6b7f/pdf>
NB: binnen dit document zijn minieme verschillen.

¹Dit getal is inmiddels anders (35.535): <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83102NED/table?dl=78E62>
²Uitgaande van circa 1 statushouder per 1e asielverzoek

In totaal gaat het over de periode 2022-2026 om ongeveer $5 \times 45.000 = 225.000$ duizend asielzoekers waarvan $5 \times 30.000 = 150.000$ 1e asielverzoeken. De overige 75.000 betreft nareizigers e.d.

Zoals gezegd is er naar verwachting per 1e asielverzoek ongeveer één statushouder en daarom zijn er in deze 5-jaars periode totaal ook ongeveer 150.000 statushouders (oftewel asielmigranten).

Daarbij komt nog naar verwachting circa 18% volgmigratie in de vorm van reguliere gezinsmigratie (dit ter onderscheid van zogenaamde nareis). Dit levert 25.000 volgmigranten op die zich voegen bij de statushouders en dat geeft 175.000 bevolkingsgroei op termijn.

Getallen worden hier over het algemeen afgerond om de leesbaarheid te verbeteren en verder om schijnprecisie te vermijden, want dit type berekeningen is in het algemeen met flinke onzekerheden omgeven.

Op basis van de in deze factsheet bijgebrachte informatie zijn van de asielinstroom die de overheid voor de periode 2022-2026 heeft geprognosticeerd de volgende effecten te verwachten:¹¹

⁹ Om schijnprecisie te voorkomen (het gaat immers om een prognose) en rekenen te vergemakkelijken zijn de aantallen afgerond op het dichtstbijzijnde veelvoud van 5.000.

¹⁰ Zie Hoofdstuk 4.

¹¹ Bij de berekeningen is de keuze voor de juiste categorie – 1^e asielverzoek, asielmigrant of asielzoeker – en de keuze met/zonder volgmigratie uiteraard erg belangrijk.

- **Bevolkingsgroei.** De bevolking groeit op korte termijn door asiel- en volgmigratie met 175.000 personen. Die bevolkingsgroei is ook min of meer structureel. Er gaan weliswaar veel asielmigranten weer weg na verloop van tijd, maar geboorten compenseren dat ongeveer.
- **Zorg.** 175.000 extra inwoners betekent 175.000 extra zorgconsumenten. Dat is ongeveer 1% van de bevolking. Dus het aantal zorgmedewerkers, ziekenhuisbedden, e.d. zou ook met 1% moeten toenemen. Het nettobeslag (zorgpremies minus zorgkosten) voor de verplichte ziektekostenverzekering van statushouders is ongeveer € 1.200 per persoon, per jaar en dat levert een exploitatietekort van ruwweg 200 miljoen euro per jaar.
- **Huisvesting.** De behoefte aan sociale huurwoningen neemt toe met ongeveer 90.000, uitgaande van de vuistregel 0,6 sociale huurwoning per statushouder. Asielmigranten zijn doorgaans arm, dus zullen de woningen lang bewonen (relatief weinig doorstromen naar koop of vrije huursector). Het effect van volgmigratie is hierin (behoudens afronding naar boven in de vuistregel) niet meegerekend omdat volgmigranten vaak zullen intrekken in reeds door statushouders bewoonde woningen. Dit is tevens exclusief het effect van de 2^e generatie.
- **Bijstand.** Gemiddeld zijn er de eerste 15 jaar ongeveer 37.000 extra bijstandsontvangers, met een piek van 52.000 in 2026. De kosten bedragen ongeveer $150.000 \times € 6.500 \approx 1$ miljard euro per jaar. Die kosten slaan neer in gemeenten. Dit alles is exclusief volgmigratie.
- **Onderwijs.** Gemiddeld zijn er de eerste 15 jaar ongeveer 23.000 extra plaatsen in het onderwijs nodig met een piek van 40.000 in 2026. Door volgmigratie zou dit hoger kunnen uitvallen. Daarnaast komen jonge asielmigranten ongeveer twee maal vaker dan autochtonen terecht in zogenaamd special needs onderwijs (praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en lwoo) dat ruwweg twee maal duurder is per kind, per leerjaar. Voor het praktijkonderwijs – een vorm van onderwijs voor leerlingen met een IQ tussen 55 en 80 (zwakbegaafd/licht verstandelijk beperkt) – is die instroom voor recente asielcohorten (circa 20%) zelfs circa achtmaal hoger dan voor autochtonen (2,4%), terwijl dergelijk specialistisch onderwijs niet snel is op te schalen qua onderwijsplaatsen en personeel. Dit heeft ook effect op jeugdzorg e.d.
- **Criminaliteit.** Er zullen vanaf 2026 jaarlijks naar schatting 3.600 extra verdachten zijn en 600 extra gevangenisstraffen worden opgelegd, volgmigratie niet meegerekend. De extra kosten voor criminaliteit, zullen naar schatting ongeveer 12 miljard euro ($150.000 \times € 80.000$) bedragen, gerekend over de levensloop voor 1^e en 2^e generatie samen. Veel van die kosten vallen dus in de toekomst. Dit betreft statushouders, exclusief asielzoekers, 'veilige-landers'.
- **Nettokosten.** De nettokosten voor de schatkist bedragen 120 miljard euro ($150.000 \times € 800.000$). Dit zijn kosten over de gehele levensloop, dus de meeste kosten drukken in de toekomst op de schatkist. Bij AOW en zorg zelfs vooral in de verre toekomst, al moet daarbij worden opgemerkt dat bedragen in de verre toekomst in deze berekeningswijze door het contant maken (en door emigratie en sterfte) maar voor een klein deel worden meegerekend. De daadwerkelijke druk op de begroting neemt daarom sluipenderwijs toe: elk jaar dat er nieuwe asielmigranten komen, nemen de kosten per begrotingsjaar toe.
- **Nettokosten.** De jaarlijkse nettokosten voor de schatkist van een altijd voortdurende jaarlijkse instroom van 20.000 asielmigranten zouden op lange termijn, bij gelijkblijvende omstandigheden (arbeidsmarktprestaties van statushouders, verzorgingsstaat-arrangementen e.d.) ruwweg 24 miljard euro per jaar bedragen. Dit zijn dan kosten die daadwerkelijk jaarlijks op de begroting drukken. Asielmigratie komt met pieken en dalen, maar gemiddeld bedroeg het aantal 1^e asielverzoeken de afgelopen 40 jaar 20.000 personen per jaar. Omdat we nu al 40 jaar lang 20.000 asielmigranten per jaar ontvangen, zitten we feitelijk al ergens halverwege dit scenario. Ter vergelijking: de nettokosten gerekend over alle groepen die netto-ontvanger zijn uit de schatkist bedroeg in 2016 ruim 20 miljard euro en dat zou na inflatiecorrectie neerkomen op 25 miljard euro.

4 Samenvatting

5.1 Instroom

In de 40-jarige periode 1983-2022 waren er totaal ruim 800.000 eerste asielverzoeken, oftewel gemiddeld ruim 20.000 per jaar.

De instroom gaat met pieken en dalen, maar over de afgelopen 40 jaar is er geen significante trend waar te nemen, al is er een lichte stijging in het aantal 1^e asielverzoeken waar te nemen.

Voor de periode 2022-2026 verwacht de overheid een asielinstroom van ongeveer 45.000 personen per jaar, waarvan 30.000 1^e asielverzoeken.

Over de periode 2014-2022 werd de instroom gedomineerd door Syriërs (56%) en Eritreeërs (17%). Een deel van de gegevens in deze factsheet is gebaseerd op deze periode, omdat er een CBS-dashboard is dat begint vanaf 2014. Bij de interpretatie moet men zich dus realiseren dat deze twee groepen een groot stempel drukken op de effecten van asielmigratie. Vier andere grote groepen met elk 3% van het totaal zijn Irakezen, Afghanen, Iraniërs en Turken.

5.2 Aandeel asiel in bevolkingsgroei

In het publieke debat wordt het aandeel dat asielmigratie heeft in de totale bevolkingsgroei door deskundigen soms te laag geschat op 10% à 12%. Dit komt omdat men dan het immigratiecijfer neemt en niet het migratiesaldo. Dat is misleidend, want het gaat bij bevolkingsgroei niet om de mensen die komen (immigratie), maar om de mensen die blijven (migratiesaldo). In werkelijkheid draagt asiel voor minstens 25% bij aan de bevolkingsgroei door immigratie, zoals recent ook door CPB-onderzoekers is bevestigd. Dat is zeer beleidsrelevant, omdat asiel qua integratie en overheidsfinanciën een extreem ongunstige vorm van immigratie is.

De instroom van 10.000 asielmigranten levert een structurele bevolkingsgroei op van ongeveer 10.000 personen, uitgaande van een kindertal van 2,2 per vrouw, waargenomen remigratiekansen voor asielmigranten en 18% volgmigratie. Asielmigratie draagt flink bij aan de bevolkingsgroei. Asielmigranten blijven vaker permanent in Nederland dan bijvoorbeeld arbeidsmigranten en krijgen relatief veel kinderen.

5.3 Potentiële asielinstroom

De regelmatig door politici geuite belofte dat Nederland alle 'echte vluchtelingen' zou moeten opvangen is niet realistisch. Er zijn wereldwijd ongeveer 100 miljoen 'echte vluchtelingen' volgens de UNHCR. Dus het land dat daadwerkelijk aan elke echte vluchteling een veilige haven wil bieden én de mensen in staat stelt om daadwerkelijk te komen (bijvoorbeeld per vliegtuig), zal overspoeld worden, tenzij het lukt om met voldoende gelijkgestemde gastvrije landen tot een eerlijke verdeling te komen en dat laatste blijkt zelfs binnen de EU al notoir lastig.

De potentiële emigratie uit de gebieden waar nu de meeste asielzoekers vandaan komen – Afrika en West-Azië – is enorm. Van de volwassenen (18+) in Sub-Sahara Afrika heeft 37% een emigratiewens en van de volwassenen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika is dat 27%. Totaal gaat het om bijna een miljard volwassenen uit deze gebieden, waarvan er dus zo'n 325 miljoen een emigratiewens koesteren. Naar schatting zullen ongeveer 100 miljoen van hen naar het rijke deel van Europa willen emigreren en 4 miljoen naar Nederland. Bijkomende factor is dat de volwassen bevolking in West-Azië en Afrika snel groeit van circa 1 miljard nu naar 1½ miljard in 2040.

Naar schatting 6 miljoen potentiële emigranten hebben Nederland als favoriete bestemming volgens Gallup-onderzoek o.b.v. polls onder 586.806 volwassenen in 156 landen afgenomen 2013-2016.

Voor de potentiële immigratie uit Afrika is enorm, omdat daar het percentage potentiële emigranten hoog is en (naar de toekomst toe) omdat de bevolking snel groeit. Daar is veel scepsis over in het debat, concrete voorbeelden uit diverse bronnen kunnen helpen om dit te illustreren.

Volgens kabinet Rutte 3 is er sprake van 'grootschalig misbruik' van de asielprocedure, zowel door mensensmokkelaars als door asielzoekers. Dat probleem is binnen het huidige asielbeleid onoplosbaar. Elk systeem waarbij men toestaat dat mensen illegaal op het grondgebied komen, asiel aanvragen en volgens het non-refoulement principe niet uitgezet kunnen worden totdat er een asielprocedure is gestart, is door de grote aantallen onhoudbaar.

5.4 Per 1e asielverzoek is er ongeveer één asielmigrant

Sinds 2014 komt er per 1e asielverzoek ongeveer één asielmigrant (statushouder). Zolang dit zo blijft, zijn de bedragen voor nettokosten per asielmigrant bij benadering gelijk aan de nettokosten per asielzoeker. Hetzelfde geldt voor de andere besproken variabelen, zoals het beslag op bijstand en onderwijs.

5.5 Nettokosten voor de schatkist

De nettokosten voor de schatkist van één asielmigrant bedragen ongeveer € 800.000. De nettokosten voor de schatkist van een altijd voortdurende jaarlijkse instroom van 10.000 asielmigranten zullen op lange termijn (steady state) stabiliseren rond 12 miljard euro per jaar. Idem: bij jaarlijks 20.000 asielmigranten zal dit bedrag 24 miljard euro per jaar zijn, bij jaarlijks 30.000 asielmigranten 36 miljard euro, enzovoorts.

De nettokosten voor de schatkist van een altijd voortdurende jaarlijks aantal van 10.000 eerste asielverzoeken, zullen bij de huidige inwilligingspercentages en nareis op lange termijn stabiliseren rond 12 miljard euro per jaar. Ter indicatie: in de 40-jarige periode 1983-2022 waren er totaal ruim 800.000 eerste asielverzoeken, oftewel gemiddeld 20.000 per jaar. Dus als het aantal 1^e asielverzoeken vanaf heden op 20.000 per jaar blijft, dan stabiliseren de jaarlijkse nettokosten geleidelijk (denk aan nog een halve eeuw) rond 24 miljard euro per jaar. Ter vergelijking: de nettokosten van alle migrantengroepen die negatief bijdroegen aan de schatkist in het jaar 2016 bedroegen ruim 20 miljard euro in euro's van 2016 en gecorrigeerd voor 25% inflatie zou dat neerkomen op ruwweg 25 miljard euro).

Het is onwaarschijnlijk dat de kosten van asiel op lange termijn daadwerkelijk zo hoog zullen oplopen als er structureel veel asielmigratie is en/of andere fiscaal kostbare vormen van immigratie. De kosten komen namelijk voor een groot deel voort uit herverdeling en de verzorgingsstaat zal bij structureel hoge nettokosten geleidelijk verder worden afgebouwd. In die zin is dit een "self-denying prophecy".

5.6 Opleidingsniveau

Asielzoekers zijn doorgaans zeer laag opgeleid. Dat geldt in het bijzonder ook voor de twee landen die de afgelopen jaren het grootste aandeel hadden: Syrië en Eritrea. Bij een onderverdeling van de wereld in 87 landen en regio's staat Eritrea op de laagste plaats qua opleidingsniveau van 1^e generatie immigranten (peilmoment 2017) en Syrië op de op drie na laagste plaats. Dat is niet zo verwonderlijk: waar Nederlanders naar verwachting gemiddeld 18 jaar onderwijs genieten is dit voor Syriërs 9 jaar en voor Eritreërs 5 jaar. Bij autochtonen heeft 1 op 20 (5%) ten hoogste basisonderwijs genoten, bij Syriërs is dat ongeveer de helft en bij Eritreërs ongeveer twee derde. Bij westerse asielmigranten heeft 23% ten hoogste basisschool. Bij niet-westerse asielmigranten heeft afhankelijk van de herkomstregio ongeveer 40% tot 60% ten hoogste basisschool genoten. Asielmigranten zijn ook laagopgeleid als ze komen uit regio's als Oost-Azië waar doorgaans goed opgeleide immigranten

vandaan komen. Vermoedelijk komt dat vanwege negatieve zelfselectie: asielmigranten zijn relatief vaak mensen met een emigratiewens, voor wie vanwege een laag opleidingsniveau de migratiekanalen studie en arbeid geen optie zijn. Het opleidingsniveau is een zeer sterke voorspeller van arbeidsmarktsucces (inkomen, arbeidsparticipatie, uitkeringsafhankelijkheid e.d.).

Ondanks wat regelmatig wordt gesuggereerd in de media, is het opleidingsniveau van Syrische asielmigranten ook na correctie voor leeftijdsopbouw e.d. erg laag in vergelijking met autochtonen. Dit blijkt ook uit berekeningen van het SCP.

Zelfs een hoog opleidingsniveau is geen garantie voor succes, omdat menselijk kapitaal – zoals diploma's en werkervaring – dat in het herkomstland verworven is, over het algemeen minder hoog gewaardeerd door werkgevers in het land van aankomst. De kennis en werkervaring van de haast spreekwoordelijke Syrische architecten en advocaten is deels gebonden aan de lokale context en niet zonder meer bruikbaar in Nederland.

5.7 Bijstand

Het beslag op de bijstand van asielmigranten is zeer hoog. In 2016 waren voor de leeftijdsgroep 20 tot 64 jaar de kosten per persoon, per jaar voor autochtonen nog geen € 300 tegen circa € 6.600 per asielmigrant. Het beslag op de bijstand was in 2016 bij asielmigranten in de leeftijdsgroep 20 tot 64 jaar dus 22 maal zo hoog als bij autochtonen. Deze bedragen zijn gebaseerd op uitkeringen uit 2016 en de normbedragen voor bijstand zijn nu 22% hoger. Gecorrigeerd is dit bedrag nu ongeveer $1,22 \times € 6.600 \approx € 8.000$ per persoon per jaar.

Het beslag op de bijstand van asielmigranten van alle leeftijden bedroeg in 2016 ongeveer € 5.300 per persoon, per jaar. Deze bedragen zijn gebaseerd op uitkeringen uit 2016 en de normbedragen voor bijstand zijn nu 22% hoger. Gecorrigeerd is dit bedrag nu ongeveer $1,22 \times € 5.300 \approx € 6.500$ per persoon, per jaar. De kosten voor bijstand liggen zo per 10.000 asielmigranten op ongeveer 65 miljoen euro per jaar. Dit is een schatting gebaseerd op de waarnemingen in 2016.

Van de niet-schoolgaande in Nederland woonachtige statushouders die vanaf 1999 naar Nederland kwamen, had in de periode 2010-2020 de helft tot twee derde een uitkering. Dat bleef zo, zelfs in tijden van economische hoogconjunctuur en een extreem krappe arbeidsmarkt.

Per 10.000 asielzoekers zijn er over de eerste 15 verblijfsjaren zijn er ongeveer 3.000 bijstandsuitkeringen nodig.

5.8 Onderwijs

Per 10.000 asielmigranten zijn er gemiddeld over de eerste 15 verblijfsjaren jaarlijks ongeveer 1.500 onderwijsplaatsen nodig en bij aanvang ongeveer 3.000.

Kinderen van asielzoekers hebben lage citoscores t.o.v. van autochtonen. Bij autochtonen is de gemiddelde citoscore 536 tegen 533 voor 2^e generatie asielmigranten en bijna 531 voor 1^e generatie asielmigranten. Omdat de citoscore een heel sterke voorspeller is van schoolsucces en arbeidsmarktprestaties staat dit voor een gemiddeld slechte integratie van 1^e en 2^e generatie asielkinderen. Ter indicatie: elke punt dat de score op de Cito Eindtoets hoger is neemt de nettobijdrage (aan de schatkist) over de levensloop toe met circa € 20.000, dus een verschil van 5 punten komt neer op een ton.

1^e en 2^e generatie asielmigranten maken onevenredig veel gebruik van kostbaar en schaars 'special needs onderwijs' voor kinderen met lichamelijke, psychische en/of verstandelijke beperkingen en/of stoornissen, als LWOO, Praktijkonderwijs en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs. In de periode 2007-2017 volgde van de autochtone kinderen 15% één van deze drie onderwijsvormen en bij jeugdige

asielmigranten was dit 29% voor de 1e generatie en 23% voor de in Nederland geboren 2e generatie. Deze vormen van onderwijs zijn ruwweg tweemaal zo duur omdat het arbeidsintensief is en speciaal getraind personeel vergt, waardoor zondermeer opschalen ook niet eenvoudig is.

Onder recente cohorten asielzoekers volgt een onevenredig groot deel van de kinderen in het voortgezet onderwijs Praktijkonderwijs. Dit is een vorm van onderwijs met doorgaans als toelatingscriteria een IQ tussen 55 en 80 en een leerachterstand van drie jaar of meer. Dit IQ-interval overlapt met de groep 'licht verstandelijk beperkt' (IQ tussen de 50 en 70) en de groep die 'zwakbegaafd' is (IQ tussen de 70 en 85). Praktijkonderwijs leidt niet op tot een praktisch beroep (zoals de naam wellicht doet vermoeden), maar is vooral gericht op zaken als zelfredzaamheid in de maatschappij. De kosten van Praktijkonderwijs zijn ongeveer 1,8 maal zo hoog als de kosten van regulier voortgezet onderwijs. Van het grote asielcohort 2016 volgden op 1 oktober 2019 19,4% Praktijkonderwijs en dat is achtmaal zo vaak als bij autochtonen in dat jaar (2,4%).

Het gemiddeld niveau van deelnemers aan het voortgezet onderwijs van asielmigranten uit de cohorten 2014-2018 is veel lager dan van autochtonen met relatief veel praktijkonderwijs en vmbo-b/k en relatief weinig havo/vwo (krap 16% tegen ruim 37% voor autochtonen). Dat voorspelt een laag uiteindelijk opleidingsniveau en slechte arbeidsmarktprestaties. Vooral het hoge aandeel praktijkschool – dat niet echt opleidt voor een praktisch beroep – is in dit opzicht zorgelijk: 21% voor alle statushouders, 34% voor Eritrea en 18% voor Syrië (tegen 2,4% voor autochtonen).

Van alle kinderen die in Nederland op 1 oktober 2021 praktijkonderwijs volgden was circa 7% eerste generatie asielmigrant uit de cohorten die kwamen in de 5-jaarsperiode 2014-2018.

5.9 Huisvesting

Asielmigranten worden vrijwel altijd na statusverlening gehuisvest in een sociale huurwoning. De praktijk wijst uit dat er gemiddeld 1,7 statushouders per woning worden gehuisvest.¹² Dit betekent dat er per 10.000 statushouders ongeveer 6.000 sociale huurwoningen nodig zijn. Afronding naar boven vanwege verwachte effect volgmigratie op woningbehoefte.

Omdat er de laatste jaren per 1e asielverzoek ongeveer één statushouder is, betekent 10.000 eerste asielverzoeken dat de behoefte aan sociale huurwoningen met ongeveer 6.000 stijgt.

In de periode 2015-2020 werden er jaarlijks ongeveer 14.000 huurwoningen toegewezen aan statushouders. Dat leidde tot een anderhalf maal langere wachttijd voor starters in de sociale huur met een leeftijd tot 65 jaar en een inkomen onder de huurtoeslaggrens.

5.10 Zorg

De zorgconsumptie in het kader van de verplichte ziektekostenverzekering was in 2016 bij statushouders gemiddeld € 300 per persoon per jaar hoger dan bij autochtonen, vooral door meer wijkverpleging en hoger medicijngebruik. Daarnaast dragen statushouders ruim € 600 minder bij zorgpremies dan autochtonen. Het tekort (zorgkosten minus zorgpremies) bedraagt bijna € 1.000 per persoon, per jaar (tegen € 66 bij autochtonen). Dit betreft alleen de verplichte ziektekostenverzekering, dus andere zorg-gerelateerde kosten voor de Wmo of Jeugdzorg zitten hier nog niet bij inbegrepen. Dit zijn bedragen in euro's van 2016. Door de inflatie ligt het prijspeil nu ongeveer 25% hoger. Uitgaande van een inflatiecorrectie van 25% zou dit naar schatting neerkomen op € 1.200 tekort per statushouder.

---

¹² "In de praktijk wijst de ervaring van het COA uit dat gemiddeld 1,7 vergunninghouders per woning worden gehuisvest." <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20202021-2912.html>

5.11 Criminaliteit

Statushouders zijn vaker verdachte van een misdrijf dan autochtonen. Voor het grote asielcohort 2016 is het aantal verdachten onder mannen tussen 18 en 45 jaar ongeveer 2 maal zo hoog als onder autochtone mannen tussen 18 tot 45 jaar. NB: jonge mannen zijn een groep die over het algemeen verantwoordelijk is voor een groot deel van de delicten.

De eerste jaren na statusverlening zal het aantal verdachten per 10.000 onder asielmigranten van alle leeftijden ongeveer 3,5 maal zo hoog als onder autochtonen van alle leeftijden: circa 240 per 10.000 tegen 68 per 10.000 onder autochtonen. Door emigratie, het ouder worden van de statushouders, zullen deze cijfers geleidelijk veranderen.

We zien hier een aantal elkaar versterkende effecten: jonge mannen zijn sterk oververtegenwoordigd onder asielzoekers (onder de cohorten 2015-2018 is 47% man in de leeftijd 18 tot 45 jaar), jonge mannen zijn over het algemeen verantwoordelijk voor een groot deel van de misdrijven en jonge mannelijke statushouders zijn sowieso vaker verdachte van een misdrijf dan jonge mannelijke autochtonen.

Vaak hebben de wetenschappers de neiging om tegen te werpen: “ja, maar je moet corrigeren voor leeftijd en geslacht”. Dat is ook zo als je wilt begrijpen waarom deze of gene groep vaker crimineel is. Maar voor burgers is dat eigenlijk irrelevant, want die willen gewoon minder misdaad. Om te begrijpen waarom het aantal verdachten zo hoog is moet je in het geval van statushouders corrigeren voor leeftijd. Maar voor burgers draait het uiteindelijk om het aantal misdrijven en dan werkt corrigeren voor leeftijd verhullend. Immers als jonge mannen veel vaker crimineel zijn dan de rest van de bevolking (wat zo is) en veel statushouders zijn jonge mannen (wat zo is), dan worden burgers geconfronteerd met onevenredig veel misdrijven door statushouders.

Oververtegenwoordiging zien we niet alleen bij statushouders, maar i.h.a. bij landen waar veel asielzoekers vandaan komen. Immigranten van 12 tot 65 jaar uit typische asielherkomstlanden als Afghanistan, Irak, Syrië, Ethiopië, Somalië en Sierra Leone zijn gemiddeld ruwweg 2 tot 4 maal vaker verdachte van een misdrijf dan autochtonen. NB: het gaat hier dus om alle immigranten uit genoemde landen in deze leeftijdscategorie, dus zowel mannen als vrouwen en zowel statushouders als immigranten met andere migratiemotieven, zoals gezinsmigranten.

Verdachten in de categorie herkomstlanden waar statushouders overwegend onder vallen (te weten “overig niet-westers”) worden veel vaker verdacht van een ernstig misdrijf dan autochtonen; ter indicatie: over de periode 2010-2017 werd aan verdachten met een migratieachtergrond in deze herkomstlanden 1,5 maal vaker een gevangenisstraf opgelegd dan aan autochtonen: 17% van de verdachten oftewel 1 op 6 kreeg bij deze groep een gevangenisstraf versus 11% oftewel 1 op 9 voor autochtonen. In de algemene bevolking (dus verdachten en niet-verdachten samen) werd over deze periode gemiddeld per 10.000 inwoners per jaar aan 11 autochtonen een gevangenisstraf opgelegd tegen 45 mensen in de categorie overig niet-westers en dat is 4 maal zoveel.

De komst van 10.000 asielmigranten zorgt voor ongeveer 80 miljoen euro kosten voor criminaliteit voor de 1^e en 2^e generatie samen, gemeten over de levensloop.

5 Onderbouwing

5.1 Instroom

In de 40-jarige periode 1983-2022 waren er totaal ruim 800.000 eerste asielverzoeken, oftewel gemiddeld ruim 20.000 per jaar.

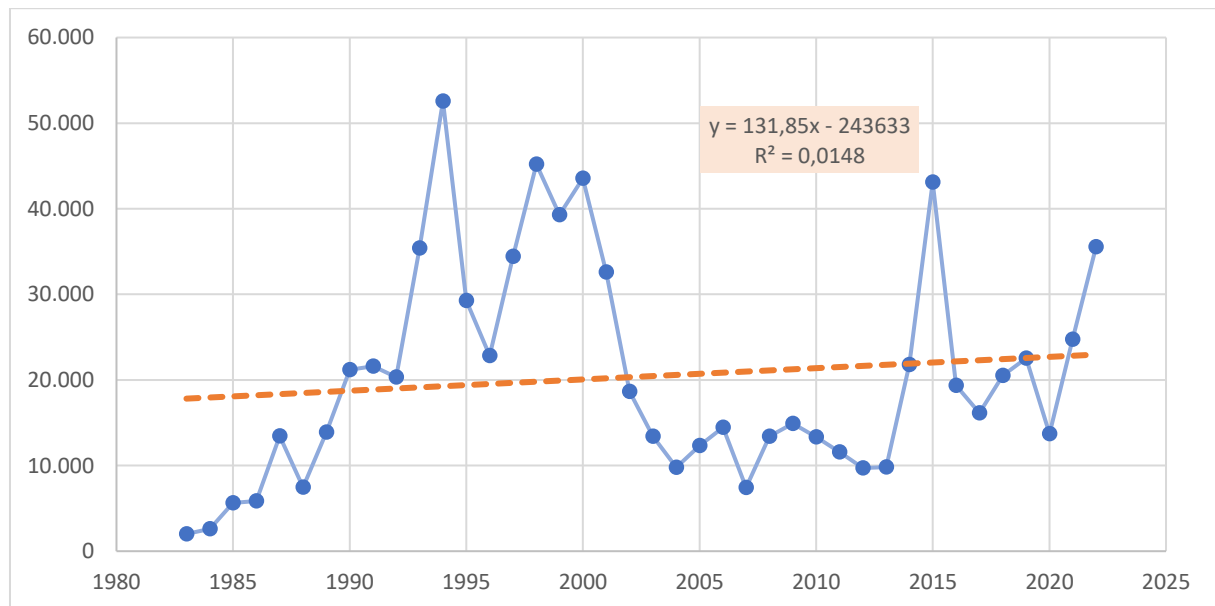
Om precies te zijn waren er 815.685 eerste asielverzoeken, oftewel gemiddeld 20.392 per jaar.¹³

De instroom gaat met pieken en dalen, maar over de afgelopen 40 jaar is er geen significante trend waar te nemen, al is er een lichte stijging in het aantal 1^e asielverzoeken waar te nemen.

Zie Figuur 5.1; de trend lijkt weliswaar stijgende, maar die trend is niet significant.¹⁴

Voor de periode 2022-2026 verwacht de overheid een asielinstroom van ongeveer 45.000 personen per jaar, waarvan 30.000 1^e asielverzoeken.

Om precies te zijn 44.370 asielinstroom waarvan 29.700 1^e asielverzoeken. Om schijnprecisie te voorkomen (het gaat immers om een prognose) en rekenen te vereenvoudigen zijn de aantallen afgerond. Overigens blijkt dat met name de 1^e asielverzoeken voor 2022 wat hoger uitvallen (zie Tabel 3.1).

Figuur 5.1 Asielinstroom en trendlijn, 1983-2022, de trend lijkt licht stijgend, maar is niet significant, $p = .45$. Bron: eigen berekening o.b.v. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80059ned/table?dl=78E61>

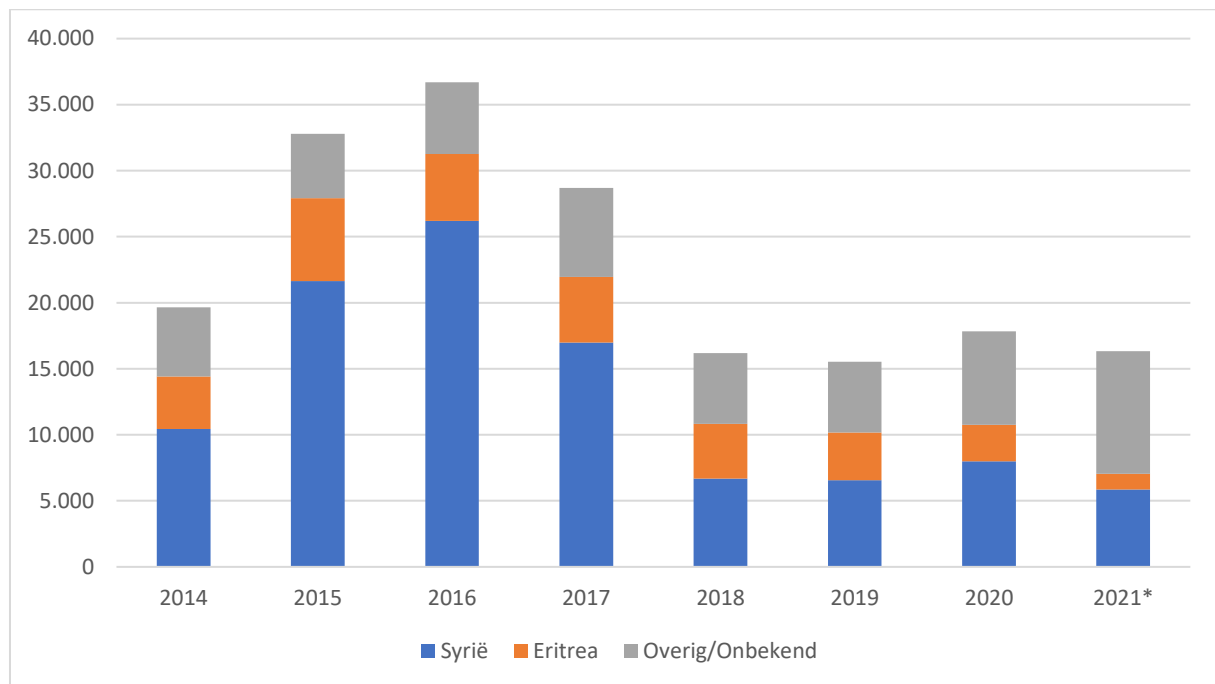
Over de periode 2014-2022 werd de instroom gedomineerd door Syriërs (56%) en Eritreeërs (17%). Een deel van de gegevens in deze factsheet is gebaseerd op deze periode, omdat er een CBS-dashboard is dat begint vanaf 2014. Bij de interpretatie moet men zich dus realiseren dat deze twee groepen een groot stempel drukken op de effecten van asielmigratie. Vier andere grote groepen met elk 3% van het totaal zijn Irakezen, Afghanen, Iraniërs en Turken.

Vanwege het relatief grote aandeel van Syriërs en Eritreeërs (Figuur 5.2) worden de effecten voor deze groepen daar waar mogelijk apart benoemd. Een deel van de in deze factsheet gebruikte

¹³ Zie CBS-statline <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80059ned/table?dl=78E61> en <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83102NED/table?dl=78E62>

¹⁴ Voor de regressielijn geldt: $p = .45$.

informatie komt uit de cohortstudie van het CBS, die begint met het cohort 2014. Vandaar de beperking tot de periode 2014-2022 hier. Het cohort 2016 is een groot cohort waarvoor ook al voor meerdere jaren data beschikbaar is en daarom wordt regelmatig naar dit cohort verwezen. Dit cohort kent eveneens een relatief groot aandeel Syrische asielmigranten en daarnaast relatief veel Eritreeërs. Bij de interpretatie moet men dus beseffen dat deze twee groepen een groot stempel drukken op de effecten van asiel. Verder steunt deze factsheet sterk op de onderliggende berekeningen en datasets bij het rapport Grenzeloze Verzorgingsstaat en daarbij gaat het om alle in 2016 in Nederland aanwezige asielmigranten (statushouders) en dat heeft betrekking op alle cohorten tussen 1995 en 2016.

Figuur 5.2 Verleende asielvergunningen naar nationaliteit. Bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

5.2 Aandeel asiel in bevolkingsgroei

In het publieke debat wordt het aandeel dat asielmigratie heeft in de totale bevolkingsgroei door deskundigen soms te laag geschat op 10% à 12%. Dit komt omdat men dan het immigratiecijfer neemt en niet het migratiesaldo. Dat is misleidend, want het gaat bij bevolkingsgroei niet om de mensen die komen (immigratie), maar om de mensen die blijven (migratiesaldo). In werkelijkheid draagt asiel voor minstens 25% bij aan de bevolkingsgroei door immigratie, zoals recent ook door CPB-onderzoekers is bevestigd. Dat is zeer beleidsrelevant, omdat asiel qua integratie en overheidsfinanciën een extreem ongunstige vorm van immigratie is.

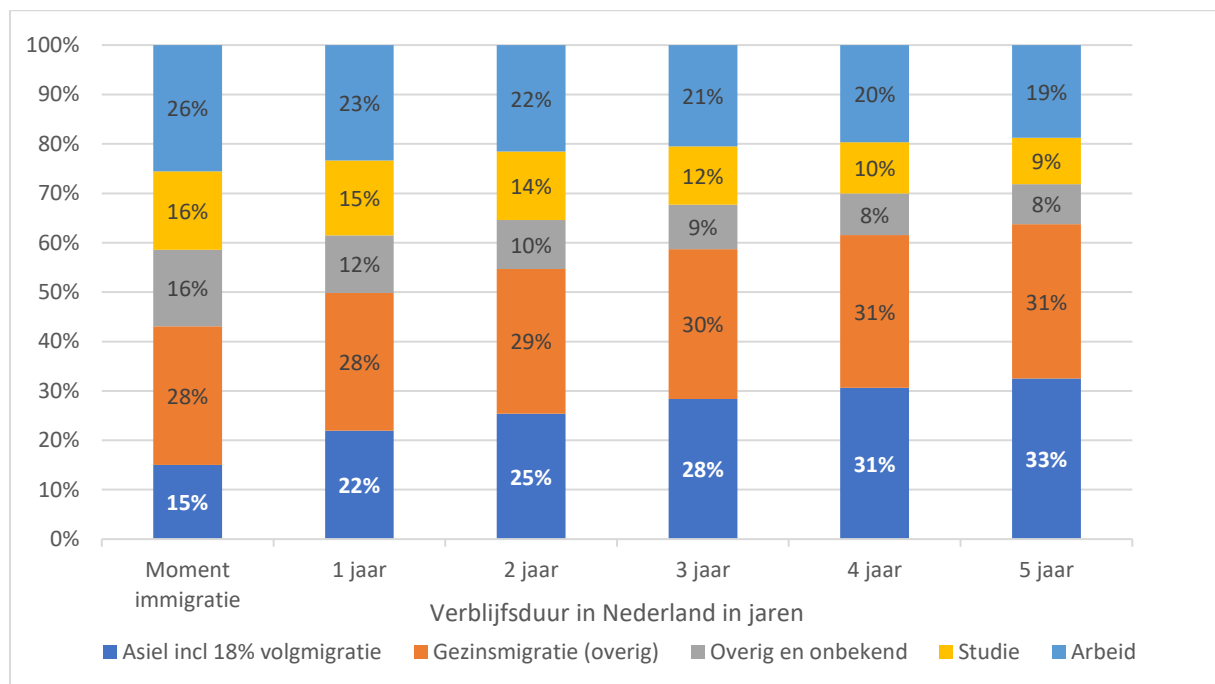
Twee recente voorbeelden van het bovenstaande: NIDI-directeur Helga Valk (tevens hoogleraar Migratie RUG én lid van de Staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050) stelt in een Nieuwsuur-item (27 oktober 2022) dat ging over bevolkingsgroei dat asiel 10% is van de totale immigratie. Voorzitter Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken Monique Kremer deed eveneens in de TV-rubriek Nieuwsuur (21 december 2022) in relatie tot een item over bevolkingsgroei een vergelijkbare uitspraak dat asiel slechts 12% van het geheel is.

Dat is misleidend. Bij bevolkingsgroei door immigratie moet men niet kijken naar de immigratie, maar naar het migratiesaldo. Dus niet naar degenen die komen, maar degenen die blijven, want die

doen de bevolking blijvend groeien. Over de periode 1999-2020 geldt dat asiel 26% is van het migratiesaldo.¹⁵

Neemt men een korter tijdshorizon dan is het aandeel asiel in de door immigratie veroorzaakte bevolkingsgroei waarschijnlijk zelfs nog hoger. Voor statushouders uit het cohort 2012-2016 geldt bijvoorbeeld dat hun aandeel in het totaal aantal in Nederland verblijvende immigranten steeg van 15% bij aanvang tot 33% na slechts vijf verblijfsjaren (zie Figuur 5.3).

Inmiddels is er van de hand van drie CPB-onderzoekers een artikel verschenen waarin men aantoont dat over de hele periode 1999-2020 het aandeel asiel in de totale migratie stijgt van 12% bij aanvang naar 23% na 10 jaar.¹⁶ Dit is nog exclusief volgmigratie; met volgmigratie is het ruim een kwart (27%). De reden is eenvoudig: bij arbeidsmigranten is na 10 jaar driekwart vertrokken, bij gezinsmigranten de helft en bij asielmigranten slechts een kwart.¹⁷

Figuur 5.3 Effect van remigratie op de verdeling over migratiemotieven, verdeling op het moment van immigratie en na 1 t/m 5 verblijfsjaren, cohort 2012-2016, alle motieven, excl. Nederlandse nationaliteit, incl. 18% volgmigratie.¹⁸

De instroom van 10.000 asielmigranten levert een structurele bevolkingsgroei op van ongeveer 10.000 personen, uitgaande van een kindertal van 2,2 per vrouw, waargenomen remigratiekansen voor asielmigranten en 18% volgmigratie. Asielmigratie draagt flink bij aan de bevolkingsgroei.

¹⁵ Dit is berekend o.b.v. deze datasets: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84809NED/table?dl=71BDD> en <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84808NED/table?dl=70545>, door verblijfsjaren te herleiden naar kalenderjaren en vervolgens te aggregeren, waarbij is uitgegaan van 18% volgmigratie en gecorrigeerd is voor het feit dat er een 'lange staart' is van niet waargenomen, lage remigratiefrequenties.

¹⁶ <https://esb.nu/bevolkingsgroei-komt-met-name-door-gezinsmigratie/>

¹⁷ <https://esb.nu/bevolkingsgroei-komt-met-name-door-gezinsmigratie/>

¹⁸ Eigen berekening door aggregatie van <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84808NED/table?dl=70545> en <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84809NED/table?dl=71BDD>

Asielmigranten blijven vaker permanent in Nederland dan bijvoorbeeld arbeidsmigranten en krijgen relatief veel kinderen.

Dit is gebaseerd op een eenmalige impuls van 10.000 asielmigranten in een demografische model bij genoemde instellingen. De remigratiekansen voor asielmigranten zijn gebaseerd op CBS-microdata.¹⁹ Het kindertal van 2,2 is gebaseerd op de CBS-prognose.²⁰ Er is rekening gehouden met 18% volgmigratie (naast de reguliere nareis) die een jaar na de impuls plaatsvindt. In het model is aangenomen dat kinderen tot 18 jaar altijd met hun ouders meegaan als die remigreren en vanaf hun 18^e levensjaar altijd in Nederland blijven als hun ouders remigreren. Het bevolkingsaantal schommelt dan tot het jaar 2100 tussen 10.700 en 11.600. Bij een impuls van 150.000 plus 18% volgmigratie schommelt de additionele bevolking tussen 160.000 en 175.000.

NB: Men moet zich realiseren: als een kind uit autochtone ouders geboren wordt is er in de jaren rond de geboorte meestal wel een voorouder (opa, oma, enz.) die overlijdt, waardoor bij een kindertal van rond twee de bevolking ongeveer constant zou blijven. Echter, bij een in Nederland geboren 2e generatie immigrant is die voorouder er zelden, waardoor de komst van één immigrant die zich blijvend vestigt een bevolkingsgroei van veel meer dan één oplevert: de immigrant zelf, gemiddeld in dit geval ook één kind (twee kinderen per vrouw is één kind per immigrant) en vaak zelfs een kleinkind voordat de immigrant in kwestie overlijdt. Daarom wordt circa 50% emigratie in geval van asielmigratie min of meer gecompenseerd door geboorten.

5.3 Potentiële asielinstroom

De regelmatig door politici geuite belofte dat Nederland alle ‘echte vluchtelingen’ zou moeten opvangen is niet realistisch. Er zijn wereldwijd ongeveer 100 miljoen ‘echte vluchtelingen’ volgens de UNHCR.²¹ Dus het land dat daadwerkelijk aan elke echte vluchteling een veilige haven wil bieden én de mensen in staat stelt om daadwerkelijk te komen (bijvoorbeeld per vliegtuig), zal overspoeld worden, tenzij het lukt om met voldoende gelijkgestemde gastvrije landen tot een eerlijke verdeling te komen en dat laatste blijkt zelfs binnen de EU al notoir lastig.

De potentiële emigratie uit de gebieden waar nu de meeste asielzoekers vandaan komen – Afrika en West-Azië – is enorm. Van de volwassenen (18+) in Sub-Sahara Afrika heeft 37% een emigratiewens en van de volwassenen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika is dat 27%.²² Totaal gaat het om bijna een miljard volwassenen uit deze gebieden, waarvan er dus zo’n 325 miljoen een emigratiewens koesteren. Naar schatting zullen ongeveer 100 miljoen van hen naar het rijke deel van Europa willen emigreren en 4 miljoen naar Nederland. Bijkomende factor is dat de volwassen bevolking in West-Azië en Afrika snel groeit van circa 1 miljard nu naar 1½ miljard in 2040.²³

Tabel 5.1 Volwassenen met emigratiewens, Sub-Sahara Afrika, Noord-Afrika en West-Azië.

	Emigratiewens (%)	Bevolking 18+	Aantal met migratiewens
Sub-Sahara Afrika	37%	618.955	229.013
Noord-Afrika en West-Azië	27%	362.665	97.920
Totaal		981.620	326.933

¹⁹ http://www.demo-demo.nl/files/Grenzeloze_Verzorgingsstaat_Technische_Appendix.pdf

²⁰ Op basis van de veronderstelling dat de herkomst van de statushouder is 10% Europa, 40% Afrika, 50% Azië, zie: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84877NED/table?dl=794A7>

²¹ <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/insights/explainers/100-million-forcibly-displaced.html>

²² <https://news.gallup.com/poll/468218/nearly-900-million-worldwide-wanted-migrate-2021.aspx>

²³ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2022). World Population Prospects 2022, Online Edition.

Het aandeel volwassenen (genomen is 18+) is relatief eenvoudig te bepalen, zie Tabel 5.1. Uitgangspunt is het Gallup-onderzoek, editie 2021, waaraan de percentages volwassenen met migratiewens zijn ontleend.²⁴ Vermenigvuldiging met de bevolkingsomvang (in 2023) levert het aantal van 327 miljoen wensemigranten op. Gezien het grote aandeel minderjarigen onder asielzoekers, is dit vrijwel zeker een onderschatting.

Qua gewenste bestemming van de potentiële emigranten meldt Gallup vijf grote Europese landen; Duitsland (7%), Spanje (4%), Frankrijk (4%), Verenigd Koninkrijk (4%) en Italië (3%).²⁵ In totaal is dat 22% van de gewenste bestemmingen, met gezamenlijk 322 miljoen inwoners.²⁶ De bestemmingslanden zullen voornamelijk de rijkere landen zijn in Noord- en West-Europa en de GIPS landen (Griekenland, Italië, Portugal en Spanje). Die tellen samen 429 miljoen inwoners (2021).²⁷ Zou de emigratie naar rato van bevolkingsomvang plaatsvinden, dan zou het totale percentage van alle emigranten dat naar de genoemde Europese landen wil emigreren 29,3% zijn. Omdat een deel ook naar niet genoemde Europese landen zal willen gaan (en om schijnprecisie te voorkomen) is dit naar boven afgerond op 30%. En 30% van 327 miljoen mensen komt neer op afgerond 100 miljoen mensen. Nederland telt (2021) 17,5 miljoen inwoners volgens de UN-cijfers en dat komt neer op 4,1% van de genoemde 429 miljoen inwoners, afgerond 4%²⁸ en dat komt neer op ongeveer 4 miljoen potentiële emigranten uit Afrika en West-Azië die Nederland als favoriete bestemming hebben.²⁹

De cijfers zijn uiteraard wel met onzekerheden omgeven, vooral omdat niet duidelijk is of potentiële emigranten uit Afrika en West-Azië even vaak genoemde Europese landen als voorkeursbestemming hebben als de gemiddelde potentiële emigrant wereldwijd.

Naar schatting 6 miljoen potentiële emigranten hebben Nederland als favoriete bestemming volgens Gallup-onderzoek o.b.v. polls onder 586.806 volwassenen in 156 landen afgenomen 2013-2016.³⁰

Voor de potentiële immigratie uit Afrika is enorm, omdat daar het percentage potentiële emigranten hoog is en (naar de toekomst toe) omdat de bevolking snel groeit. Daar is veel scepsis over in het debat, concrete voorbeelden uit diverse bronnen kunnen helpen om dit te illustreren.

- In 2015 deden 1,7 miljoen Ghanezen (ca. 10% v.d. bevolking 15-64 jaar) een aanvraag voor de *U.S. diversity lottery*.³¹

---

²⁴ <https://news.gallup.com/poll/468218/nearly-900-million-worldwide-wanted-migrate-2021.aspx>

²⁵ <https://news.gallup.com/poll/468218/nearly-900-million-worldwide-wanted-migrate-2021.aspx>

²⁶ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2022). World Population Prospects 2022, Online Edition.

²⁷ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2022). World Population Prospects 2022, Online Edition.

²⁸ In een eerdere Gallup-publicatie werd Nederland genoemd door 6 miljoen mensen wereldwijd (dus niet alleen Afrika!) als potentiële bestemming. Dat is 3,6% van het totaal aantal potentiële emigranten dat naar Europa zou willen gaan, althans van de Europese landen waarvan de data zijn gepubliceerd in deze publicatie en behoudens afrondingsfouten (en dat zijn niet alle landen). BRON

²⁹ Ter vergelijking: in een eerdere Gallup-poll noemde 6 miljoen potentiële emigranten Nederland als favoriete bestemming. <https://news.gallup.com/poll/211883/number-potential-migrants-worldwide-tops-700-million.aspx>

³⁰ <https://news.gallup.com/poll/211883/number-potential-migrants-worldwide-tops-700-million.aspx>

³¹ <https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/>

- In 2017 had 41% van de tien Ghanezen emigratie overwogen en 31% van hen (circa 2,2 miljoen personen³²) had een Europese voorkeursbestemming.³³
- In Nigeria (circa 200 miljoen inwoners) overwoog in 2017 35% van de volwassenen emigratie waarvan 21% – in totaal ongeveer 7,5 miljoen personen³⁴ – bij voorkeur naar Europa zou willen.³⁵ Inmiddels (2021) koestert 53% van de Nigerianen een emigratiewens.³⁶
- In bovenstaande peilingen wordt gevraagd of mensen emigratie overwegen. Daarbij wegen mensen ook de reële emigratiemogelijkheden mee. Als de emigratiemogelijkheden zouden worden verruimd, zou het aantal mensen dat emigratie overweegt waarschijnlijk dramatisch hoger liggen. Zo zou driekwart (!) van de Ghanezen en Nigerianen emigreren als zij daartoe de kans en de middelen hadden.³⁷
- In veel landen in Afrika bezuiden de Sahara is Noord-Amerika (vooral de VS) de favoriete bestemming. Daarnaast geniet Europa – en dan met name de EU en de EFTA – de voorkeur van veel potentiële emigranten. In Senegal had in 2017 44% van de volwassenen de wens om binnen 5 jaar te emigreren en daarvan wil 49% naar de EU of de EFTA.³⁸ Dit komt neer op naar schatting 1,8 miljoen potentiële emigranten naar Europa.³⁹

Volgens kabinet Rutte 3 is er sprake van ‘grootschalig misbruik’ van de asielprocedure, zowel door mensensmokkelaars als door asielzoekers.⁴⁰ Dat probleem is binnen het huidige asielbeleid onoplosbaar. Elk systeem waarbij men toestaat dat mensen illegaal op het grondgebied komen, asiel aanvragen en volgens het non-refoulement principe niet uitgezet kunnen worden totdat er een asielprocedure is gestart, is door de grote aantallen onhoudbaar.

Het werkelijk aantal vluchtelingen is wereldwijd groot is en het aantal potentiële emigranten dat wel naar Europa of Nederland zou willen emigreren zo mogelijk nog groter. Dat maakt het ook getalsmatig onmogelijk om aan het huidige asielbeleid vast te houden. Men moet immers in het huidige systeem elke asielzoeker tot de procedure toelaten – ook al is het in geval van kansarme asielzoekers wellicht maar kort – en dan is de asielzoeker al in Nederland. Uitzetten blijkt notoir lastig.

³² Uitgaande van de bevolking van 15-64 jaar van 17,2 miljoen personen in 2017 (Wereldbank, database *Population estimates and projections*. Updated 15 september 2021).

³³ <https://afrobarometer.org/press/quest-greener-pastures-four-10-ghanaians-have-considered-emigrating> en <https://www.ghanaweb.com/GhanaHomePage/NewsArchive/Quest-for-greener-pastures-Four-in-10-Ghanaians-have-considered-emigrating-608799>

³⁴ Uitgaande van de bevolking van 15-64 jaar (als proxy voor de bevolking 18+) van 101,6 miljoen (Wereldbank, database *Population estimates and projections*. Updated 15 september 2021).

³⁵ https://afrobarometer.org/sites/default/files/publications/Dispatches/ab_r7_dispatchno_231_migration_in_nigeria_1.pdf vergelijk m.b.t. Nigeria bijvoorbeeld ook: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/03/27/many-nigerians-tunisians-and-kenyans-say-they-plan-to-leave-their-countries-in-the-next-five-years/>

³⁶ <https://news.gallup.com/poll/468218/nearly-900-million-worldwide-wanted-migrate-2021.aspx>

³⁷ <https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/>

³⁸ <https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/>

³⁹ Uitgaande van de bevolking van 15-64 jaar van 8,3 miljoen personen in 2017 (Wereldbank, database *Population estimates and projections*. Updated 15 september 2021).

⁴⁰ Brief van Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid Ankie Broekers-Knol aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 3 juli 2020, onderwerp: Onderzoek Vluchtelingenverdrag.

5.4 Per 1e asielverzoek is er ongeveer één asielmigrant

Sinds 2014 komt er per 1e asielverzoek ongeveer één asielmigrant (statushouder). Zolang dit zo blijft, zijn de bedragen voor nettokosten per asielmigrant bij benadering gelijk aan de nettokosten per asielzoeker. Hetzelfde geldt voor de andere besproken variabelen, zoals het beslag op bijstand en onderwijs.

De verhouding tussen het aantal 1e asielverzoeken en het aantal asielmigranten is afhankelijk van twee zaken: hoeveel 1^e asielverzoeken worden ingewilligd en hoeveel nareizigers zijn er per 1e asielverzoek. Het CBS rekent in haar bevolkingsprognose met een inwilligingspercentage van eerste asielaanvragen van 63% en per toegekende aanvraag gemiddeld nog 0,5 nareiziger, die ook tot de asielmigranten (statushouders) worden gerekend.⁴¹ Eén asielaanvraag leidt zo tot $0,63 \times 1,5 = 0,95$ asielmigranten.

Als we er vanuit gaan dat het aantal asielmigranten één jaar achterloopt op het aantal 1e asielverzoeken, kan op basis daarvan op een andere manier de verhouding tussen 1e asielverzoeken en asielmigranten worden berekend. In de periode 2013-2020 waren er 23.327 1e asielverzoeken. In de periode 2014-2021 waren er 22.289 asielmigranten. Dit levert een verhouding van 0,96 asielmigrant per 1^e asielverzoek. Voor het gemak en omdat het inwilligingspercentage de laatste paar jaar relatief hoog is⁴² wordt dit afgerond op 1. NB: dit kan in de toekomst uiteraard veranderen als de nareis en/of het inwilligingspercentage zou veranderen.

5.5 Nettokosten voor de schatkist

De nettokosten voor de schatkist van één asielmigrant bedragen ongeveer € 800.000.

In Grenzeloze Verzorgingsstaat⁴³ zijn de kosten per asielmigrant bepaald per herkomstgroep:

Westers:	€ 299.000
Afrika:	€ 637.000
West-Azië:	€ 550.000
Overig niet-westers:	€ 495.000

Gaan we uit van de verdeling over deze vier herkomstgroepen gedurende de afgelopen 5, 10, 15 of 20 jaar dan zijn de gewogen kosten per asielmigrant ongeveer € 560.000.⁴⁴

Naast asielmigranten (statushouders en nareizigers) zijn er echter ook lange termijn volgmigranten. Dit zijn gezinsmigranten die na de 'nareisperiode' komen. Volgens het CBS kwam er 1 gezinsmigrant naar Nederland per 5,6 extra asielmigranten.⁴⁵ Dat komt neer op 18% volgmigratie. De gewogen kosten van gezinsmigratie zijn op € 420.000 geschat.⁴⁶ De kosten komen daarmee op € 560.000 + $0,18 \times 420.000 \approx € 635.000$.

⁴¹ "Immigranten die van de nareizigersregeling gebruik maken worden ook bij de asielimmigratie gerekend." Zie voor de genoemde percentages verder de 'Veronderstellingen immigratie' bij de bevolkingsprognose 2020-2070: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2021/bevolkingsprognose-2020-2070-veronderstellingen-over-immigratie/3-veronderstellingen-toekomstige-immigratie>

⁴² 63% in 2020 (het percentage waar CBS vanuit gaat, zie vorige noot) maar 73% in 2021, zie

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/1803c1e1-3fed-49e0-830d-8cb7fc88d04d?lang=en>

⁴³ http://www.demo-demo.nl/files/Grenzeloze_Verzorgingsstaat.pdf (zie Tabel 6.1).

⁴⁴ Deze weging is gebaseerd op deze dataset van het CBS:

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84809NED/table?dl=55CC7>

⁴⁵ Zie de 'Veronderstellingen Immigratie' bij de bevolkingsprognose 2014-2060: <https://www.cbs.nl/-/media/imported/documents/2015/17/2015bt06-bevolkingsprognose-2014-2060.pdf?la=nl-nl>

⁴⁶ Mede o.b.v. de gegevens uit Figuur 6.4 uit Grenzeloze Verzorgingsstaat, dit met name omdat het merendeel van de gezinsmigranten uit West-Azië en Afrika zal komen (circa 4 resp. 5 ton nettokosten).

Dit is echter in euro's van 2016. Met ongeveer 25% inflatie wordt dit $0,25 \times 635.000 \approx \text{€ } 800.000$. Dit zijn dan de nettokosten, gerekend over de gehele levensloop, voor de 1^e en 2^e generatie, inclusief nareizigers en 18% volmigratie. Bij huidige inwilligingspercentages en nareis is er per 1^e asielverzoek ongeveer 1 asielmigrant zodat ook per 1^e asielverzoek de nettokosten ongeveer € 800.000 bedragen.

De nettokosten voor de schatkist van een altijd voortdurende jaarlijkse instroom van 10.000 asielmigranten zullen op lange termijn (steady state) stabiliseren rond 12 miljard euro per jaar. Idem: bij jaarlijks 20.000 asielmigranten zal dit bedrag 24 miljard euro per jaar zijn, bij jaarlijks 30.000 asielmigranten 36 miljard euro, enzovoorts.

De voorgaande berekening – '€ 800.000 nettokosten over de levensloop' – heeft als groot nadeel dat het niet zo makkelijk is het bedrag over de hele levensloop te relateren aan een begroting in het heden. De meeste kosten zullen immers in de toekomst vallen. Dat de bedragen grotendeels in de toekomst vallen heeft ook als effect dat de kosten ongemerkt opbouwen als men jaarlijks een bepaald aantal asielmigranten toelaat. Immers, een 20 jarige asielzoeker die in 2020 wordt toegelaten ontvangt in 2080 wellicht nog AOW en zorg, terwijl er in de tussenliggende 60 jaren bij een min of meer constante jaarlijkse instroom voor die ene asielzoeker nog eens 60 andere asielzoekers zijn toegelaten, die ook gemiddeld een beslag leggen op de overheidsbegroting. Een alternatief is daarom om het genoemde bedrag van 8 ton om te rekenen naar een situatie dat er jaar in jaar uit een constant aantal asielmigranten instromen – zeg 10.000 per jaar.

Om dit scenario door te rekenen wordt de discontovoet gelijk gesteld aan de in de berekeningen⁴⁷ in Grenzeloze Verzorgingsstaat veronderstelde economische groei (1%). Dit komt neer op het veronderstellen van een constante verhouding tussen de omvang van de nettokosten per persoon en de omvang van de begroting per inwoner.⁴⁸ De bedragen worden zo ongeveer een factor 1,6 hoger. Dus het bedrag voor één asielmigrant wordt $1,6 \times \text{€ } 800.000 \approx \text{€ } 1.280.000$, afgerond 1,2 miljoen euro. Er is opzettelijk naar beneden afgerond om deze vuistregel ook zonder overschatting toe te kunnen passen per 1e asielverzoek (zie hieronder), dit omdat er per 1e asielverzoek ongeveer 0,95 asielmigrant is. Als er nu jaar in jaar uit een instroom is van 10.000 asielmigranten benaderen op lange termijn de (steady state) kosten het bedrag van $1,2 \text{ miljoen} \times 10.000 = 12 \text{ miljard euro per jaar}$. Bij 20.000 asielmigranten is het bedrag dan 24 miljard per jaar, bij 40.000 asielmigranten 48 miljard per jaar, enzovoorts.

De nettokosten voor de schatkist van een altijd voortdurende jaarlijks aantal van 10.000 eerste asielverzoeken, zullen bij de huidige inwilligingspercentages en nareis op lange termijn stabiliseren rond 12 miljard euro per jaar. Ter indicatie: in de 40-jarige periode 1983-2022 waren er totaal ruim 800.000 eerste asielverzoeken, oftewel gemiddeld 20.000 per jaar. Dus als het aantal 1^e asielverzoeken vanaf heden op 20.000 per jaar blijft, dan stabiliseren de jaarlijkse nettokosten geleidelijk (denk aan nog een halve eeuw) rond 24 miljard euro per jaar. Ter vergelijking: de

---

⁴⁷ Zie voor details http://www.demo-demo.nl/files/Grenzeloze_Verzorgingsstaat_Technische_Appendix.pdf

⁴⁸ De rationale hierachter is te begrijpen met het volgende gedachte-experiment. Stel dat Nederland vanaf 1980 jaarlijks één 20-jarige asielzoeker per jaar toelaat. Stel verder dat al deze asielzoekers hetzelfde leeftijdsafhankelijke en tijdsafhankelijke fiscale kosten-en-batenpatroon hebben, waarbij alle posten in een vaste verhouding staan tot het bbp (alle voorzieningen zijn welvaartsvast, belastingen gaan gelijk op met de economische groei, enz.). Omdat slechts ongeveer 2% ouder wordt dan 99 jaar, zie de tafelbevolking van het CBS: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85325NED/table?dl=78B37>, zal in het jaar 2060 het beslag van al deze asielzoekers gelijk zijn aan het bedrag van de gesommeerde kosten over de levensloop van één 20-jarige asielzoeker. Dat komt feitelijk neer op contant maken tegen een discontovoet gelijk aan de groeivoet, omdat deze twee elkaar dan compenseren en alle bedragen constant blijven. Wat voor 20-jarige asielzoekers geldt, geldt ook voor asielzoekers gewogen over alle geobserveerde leeftijden van immigratie.

nettokosten van alle migrantengroepen die negatief bijdroegen aan de schatkist in het jaar 2016 bedroegen ruim 20 miljard euro in euro's van 2016⁴⁹ en gecorrigeerd voor 25% inflatie zou dat neerkomen op ruwweg 25 miljard euro).

Omdat er per 1^e asielverzoek ongeveer 1 asielmigrant is, volgt bovenstaande uitspraak direct uit de vorige uitspraak. Deze 20.000 per jaar is overigens geen willekeurig aantal: sinds begin jaren tachtig de asielinstroom begon toe te nemen, is dat ongeveer het gemiddeld aantal 1^e asielverzoeken. In de 40-jarige periode 1983-2022 waren er totaal 815.685 eerste asielverzoeken, oftewel gemiddeld 20.392 per jaar.⁵⁰ Uiteraard fluctueren nareis, gezinsmigratie en inwilligingspercentage wel over de tijd, net als de kosten en baten per asielmigrant en daarmee fluctueert ook de verhouding tussen kosten per asielmigrant en kosten per 1^e asielverzoek. Het gaat er hier echter om dat 20.000 1^e asielverzoeken per jaar een realistische schatting is, want gemiddeld waargenomen over de afgelopen 40 jaar.

Het is onwaarschijnlijk dat de kosten van asiel op lange termijn daadwerkelijk zo hoog zullen oplopen als er structureel veel asielmigratie is en/of andere fiscaal kostbare vormen van immigratie. De kosten komen namelijk voor een groot deel voort uit herverdeling en de verzorgingsstaat zal bij structureel hoge nettokosten geleidelijk verder worden afgebouwd. In die zin is dit een "self-denying prophecy".

5.6 Opleidingsniveau

Asielzoekers zijn doorgaans zeer laag opgeleid. Dat geldt in het bijzonder ook voor de twee landen die de afgelopen jaren het grootste aandeel hadden: Syrië en Eritrea. Bij een onderverdeling van de wereld in 87 landen en regio's staat Eritrea op de laagste plaats qua opleidingsniveau van 1^e generatie immigranten (peilmoment 2017) en Syrië op de op drie na laagste plaats.⁵¹ Dat is niet zo verwonderlijk: waar Nederlanders naar verwachting gemiddeld 18 jaar onderwijs genieten is dit voor Syriërs 9 jaar en voor Eritreërs 5 jaar.⁵² Bij autoctonen heeft 1 op 20 (5%) ten hoogste basisonderwijs genoten, bij Syriërs is dat ongeveer de helft en bij Eritreërs ongeveer twee derde. Bij westerse asielmigranten heeft 23% ten hoogste basisschool. Bij niet-westerse asielmigranten heeft afhankelijk van de herkomstregio ongeveer 40% tot 60% ten hoogste basisschool genoten. Asielmigranten zijn ook laagopgeleid als ze komen uit regio's als Oost-Azië waar doorgaans goed opgeleide immigranten vandaan komen. Vermoedelijk komt dat vanwege negatieve zelfselectie: asielmigranten zijn relatief vaak mensen met een emigratiewens, voor wie vanwege een laag opleidingsniveau de migratiekanalen studie en arbeid geen optie zijn. Het opleidingsniveau is een zeer sterke voorspeller van arbeidsmarktsucces (inkomen, arbeidsparticipatie, uitkeringsafhankelijkheid e.d.).⁵³

Figuur 5.4 geeft een overzicht van de verdeling over opleidingsniveaus voor Nederland, voor immigranten (van alle motieven!) uit Syrië en Eritrea en voor asielmigranten uit een aantal wereldregio's. Voor westerse asielmigranten is het aandeel met ten hoogste basisschool (23%) hoog in vergelijking met autoctonen (5%) voor alle niet-westerse wereldregio's is het zelfs heel hoog, van 40% in West-Azië tot 61% in Oost-Azië.

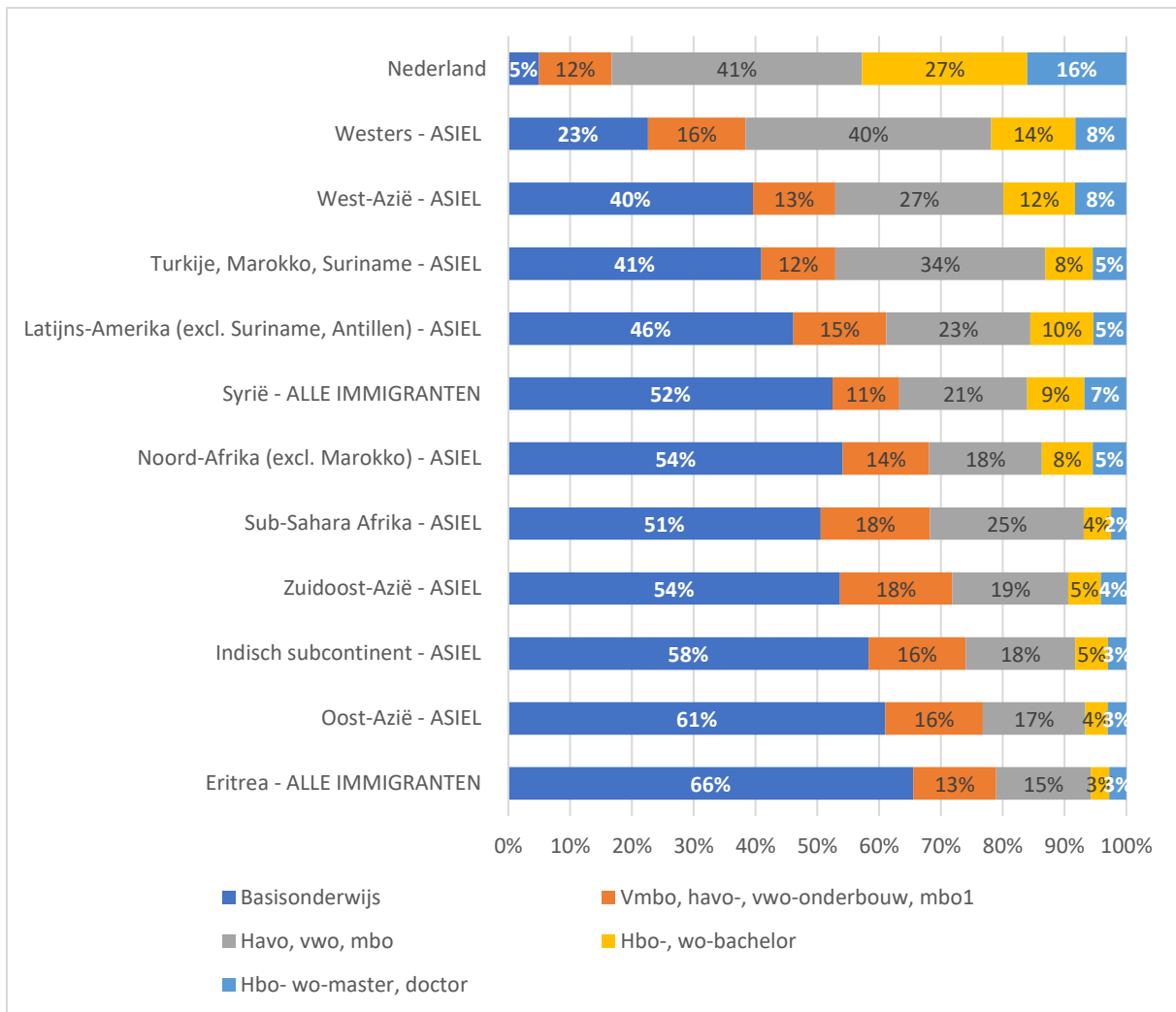
⁴⁹ Op basis van de onderliggende data bij Grenzeloze Verzorgingsstaat.

⁵⁰ Zie CBS-statline <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80059ned/table?dl=78E61> en <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83102NED/table?dl=78E62>

⁵¹ Op basis van de onderliggende data bij Grenzeloze Verzorgingsstaat.

⁵² Voor Nederland 18,1 jaar, voor Iran 14,8 jaar en voor Afghanistan en Irak 10,1 jaar, zie: https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2017/25/van-opvang-naar-integratie_incl-erratum.pdf

⁵³ Op basis van de onderliggende data bij Grenzeloze Verzorgingsstaat.

Figuur 5.4 Verdeling over vijf opleidingsniveau van autochtonen, personen met 1^e generatie migratieachtergrond Eritrea en Syrië en asielmigranten uit verschillende wereldregio's.

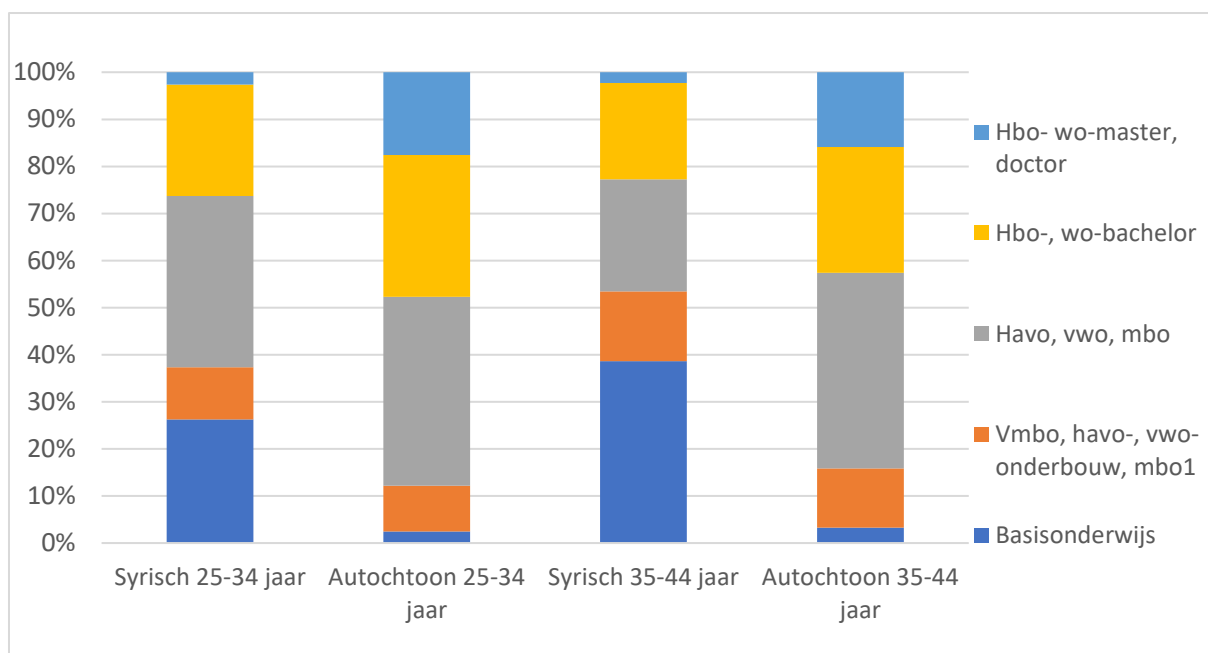
Ondanks wat regelmatig wordt gesuggereerd in de media, is het opleidingsniveau van Syrische asielmigranten ook na correctie voor leeftijdsopbouw e.d. erg laag in vergelijking met autochtonen. Dit blijkt ook uit berekeningen van het SCP.

In het verleden werd regelmatig gesuggereerd dat Syrische asielzoekers hoogopgeleid zouden zijn o.a. door COA-topman Gerard Bakker⁵⁴. Recentelijk bracht ook D66-kamerlid Jan Paternotte dit op de TV-rubriek Op1 ter sprake⁵⁵. In het verleden is dit beeld door het SCP neerwaarts bijgesteld. Bij een vergelijking met autochtonen voor de leeftijdsgroepen 24-34 jaar en 35-44 jaar op basis van gegevens uit de SCP-studie⁵⁶ *Syriërs in Nederland* blijkt dat de Syrische asielmigranten veel lager waren opgeleid dan autochtonen. Figuur 5.5 illustreert dat en dan – i.t.t. tot de voorgaande grafiek – niet voor alle leeftijdsgroepen samen en voor Syriërs met alle migratiemotieven, maar specifiek voor stathouders in twee ‘jonge’ leeftijdsgroepen.

⁵⁴ Zie o.a. <https://www.ewmagazine.nl/nederland/article/2015/09/coa-topman-asielzoekers-verrijking-voor-samenleving-2688601W/> en <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/09/18/topman-coa-asielzoekers-zijn-verrijking-voor-de-samenleving-a1413072>

⁵⁵ <https://twitter.com/jpaternotte/status/1626316880276324352>

⁵⁶ Zie <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2018/06/01/syriërs-in-nederland> Bij de berekening is de verhouding tussen bachelor ÷ master geschat als 9 ÷ 1 op basis van Tabel 6.9 van deze studie.

Figuur 5.5 Hoogst behaalde opleiding voor autochtonen en Syrische statushouders, 2014-2016, naar leeftijdsgroep, volgens CBS SOI 5-deling. Bron: eigen berekening o.b.v. CBS-Statline en SCP (2018) Syriërs in Nederland, Tabel 6.4 en 6.9.

Zelfs een hoog opleidingsniveau is geen garantie voor succes, omdat menselijk kapitaal – zoals diploma's en werkervaring – dat in het herkomstland verworven is, over het algemeen minder hoog gewaardeerd door werkgevers in het land van aankomst.⁵⁷ De kennis en werkervaring van de haast spreekwoordelijke Syrische architecten en advocaten is deels gebonden aan de lokale context en niet zonder meer bruikbaar in Nederland.

5.7 Bijstand

Het beslag op de bijstand van asielmigranten is zeer hoog. In 2016 waren voor de leeftijdsgroep 20 tot 64 jaar de kosten per persoon, per jaar voor autochtonen nog geen € 300 tegen circa € 6.600 per asielmigrant. Het beslag op de bijstand was in 2016 bij asielmigranten in de leeftijdsgroep 20 tot 64 jaar dus 22 maal zo hoog als bij autochtonen. Deze bedragen zijn gebaseerd op uitkeringen uit 2016 en de normbedragen voor bijstand zijn nu 22% hoger.⁵⁸ Gecorrigeerd is dit bedrag nu ongeveer $1,22 \times € 6.600 \approx € 8.000$ per persoon per jaar.

Figuur 5.6 illustreert dit voor het jaar 2016. Het beslag op de bijstand van autochtonen in de leeftijden 20 tot 64 jaar bedraagt jaarlijks € 294. Bij de gemiddelde 1^e generatie immigrant is dit € 1.653, wat al flink hoger is. Bij de 1^e generatie asielmigrant is dit € 6.609.

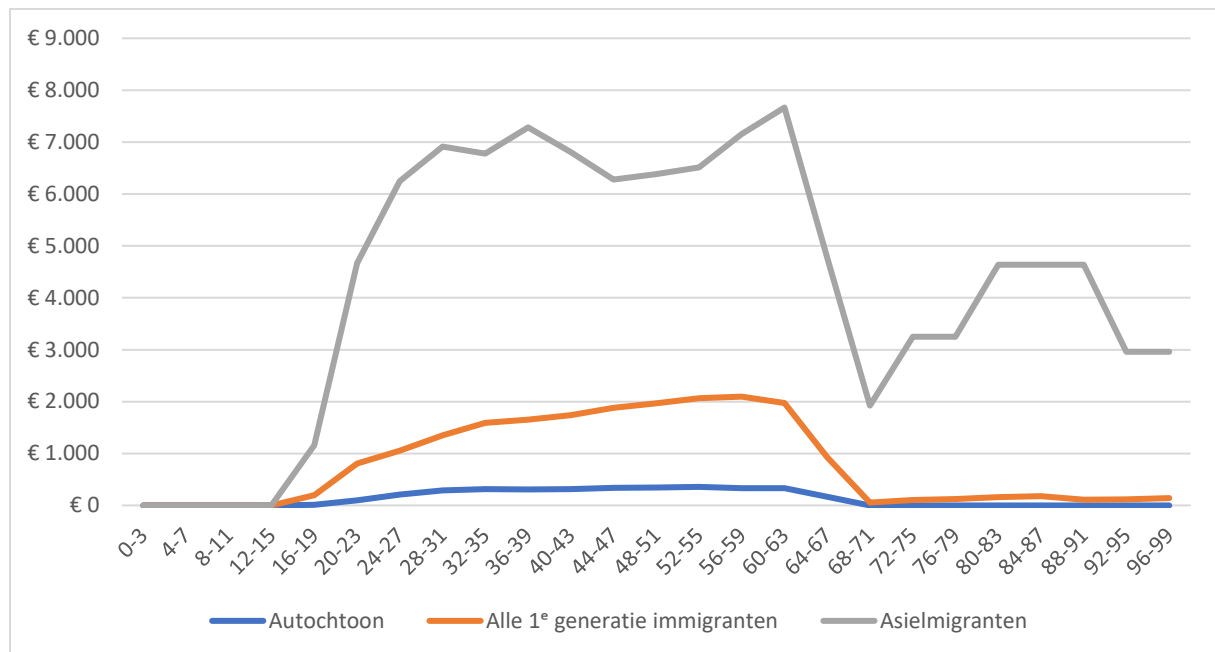
Het beslag op de bijstand van asielmigranten van alle leeftijden bedroeg in 2016 ongeveer € 5.300 per persoon, per jaar. Deze bedragen zijn gebaseerd op uitkeringen uit 2016 en de normbedragen voor bijstand zijn nu 22% hoger. Gecorrigeerd is dit bedrag nu ongeveer $1,22 \times € 5.300 \approx € 6.500$ per persoon, per jaar. De kosten voor bijstand liggen zo per 10.000 asielmigranten op ongeveer 65 miljoen euro per jaar. Dit is een schatting gebaseerd op de waarnemingen in 2016.

Van de asielmigranten die in 2016 in Nederland verbleven viel 78% in de leeftijdscategorie 20 tot 64 jaar à € 6.600 per persoon per jaar. Ook na de pensioenleeftijd zijn er aanzienlijke kosten aan

⁵⁷ Deze verklaring is ook bekend uit de economische literatuur, zie voor een bespreking hiervan Van de Beek, J. H. (2010) *Kennis, macht en moraal*, blz. 94

⁵⁸ Zie bijvoorbeeld: <https://burobezwaarberoep.nl/hogte-bijstandsuitkering-2023/> en <https://www.nextens.nl/fiscaal-nieuws/nieuws/sociale-verzekeringen-en-bijstandsuitkeringen-per-1-juli-2016/>

bijstand, vanwege aanvullingen op de AOW en 5% viel in deze leeftijdscategorie à € 3.600 per persoon, per jaar. Tot slot was er nog ongeveer 6% in de leeftijdscategorie 16 tot 30 jaar à € 1.200 per persoon per jaar. Het gewogen gemiddelde komt afgerond op € 100 op € 5.300. Correctie voor 22% stijging uitkeringen geeft (afgerond op € 500) ongeveer € 6.500 per persoon, per jaar.

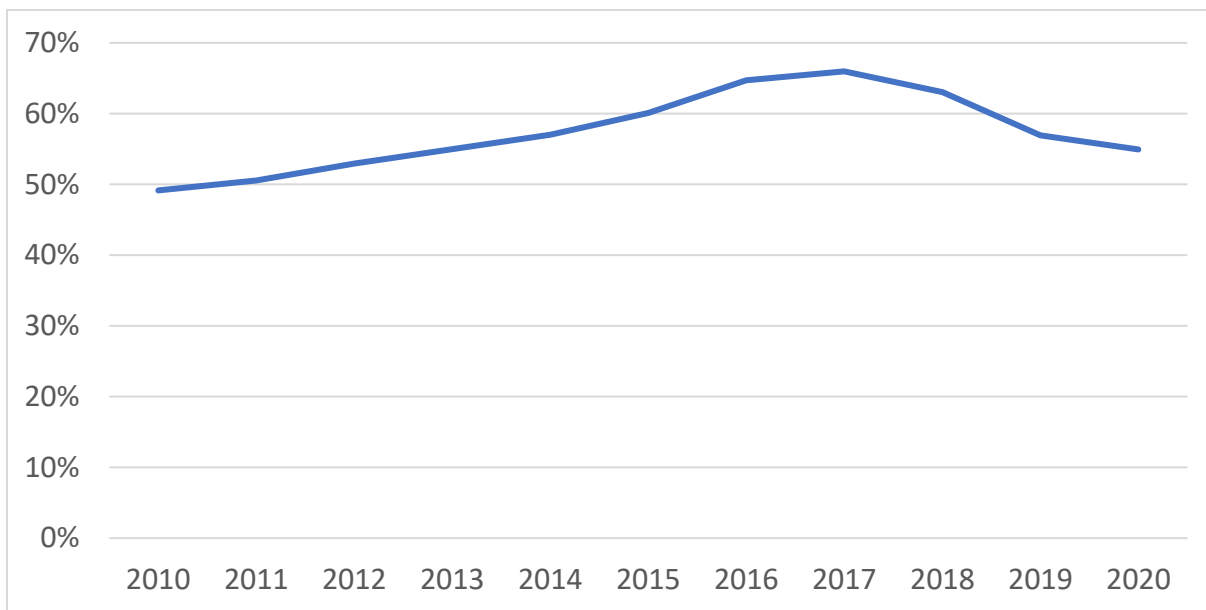
Figuur 5.6 Beslag op bijstand naar leeftijd, migratieachtergrond en migratiemotief. Bron: eigen berekening o.b.v. CBS-microdata.

Van de niet-schoolgaande in Nederland woonachtige statushouders die vanaf 1999 naar Nederland kwamen, had in de periode 2010-2020 de helft tot twee derde een uitkering. Dat bleef zo, zelfs in tijden van economische hoogconjunctuur en een extreem krappe arbeidsmarkt⁵⁹.

Het percentage uitkeringsontvangers onder in Nederland verblijvende, niet-schoolgaande statushouders, wordt gegeven in Figuur 5.7. Ongeveer een derde van de statushouders is op moment van immigratie minderjarig. Een ander deel vertrekt na kortere of langere tijd weer uit Nederland. Kijken we naar de in Nederland woonachtige en niet-schoolgaande statushouders dan blijkt dat een zeer groot deel een uitkering of pensioen ontvangt.⁶⁰ In de praktijk is dat meestal een bijstandsuitkering, omdat de arbeidsparticipatie laag is en er dus niet zo vaak sprake is van WW of WIA. Ook van pensioen zal zelden sprake zijn, omdat het grootste deel van de statushouders in deze berekening in de periode 2010-2020 nog niet de AOW-leeftijd heeft bereikt. We zien dat de uitkeringsafhankelijkheid stijgt van 49% in 2010 tot 66% in 2017 en dan weer daalt tot 55% in 2020. De stijging is voor een deel toe te schrijven aan de forse instroom rond 2016. Voor een deel is het waarschijnlijk ook een compositieprobleem: het aandeel asielmigranten uit Europa neemt mettertijd af en asielmigranten uit Azië en Afrika hebben relatief vaak een uitkering. Opvallend is dat ook tijdens de enorm krappe arbeidsmarkt van de afgelopen jaren ruim de helft van de statushouders uitkeringsafhankelijk bleef.

⁵⁹ <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/kabinetsreacties/2022/2022-arbeidsmarktproblematiek-aanpak-krapte.pdf?la=nl&hash=6D01143EF446F976F0E8C344F0E8B2ED>

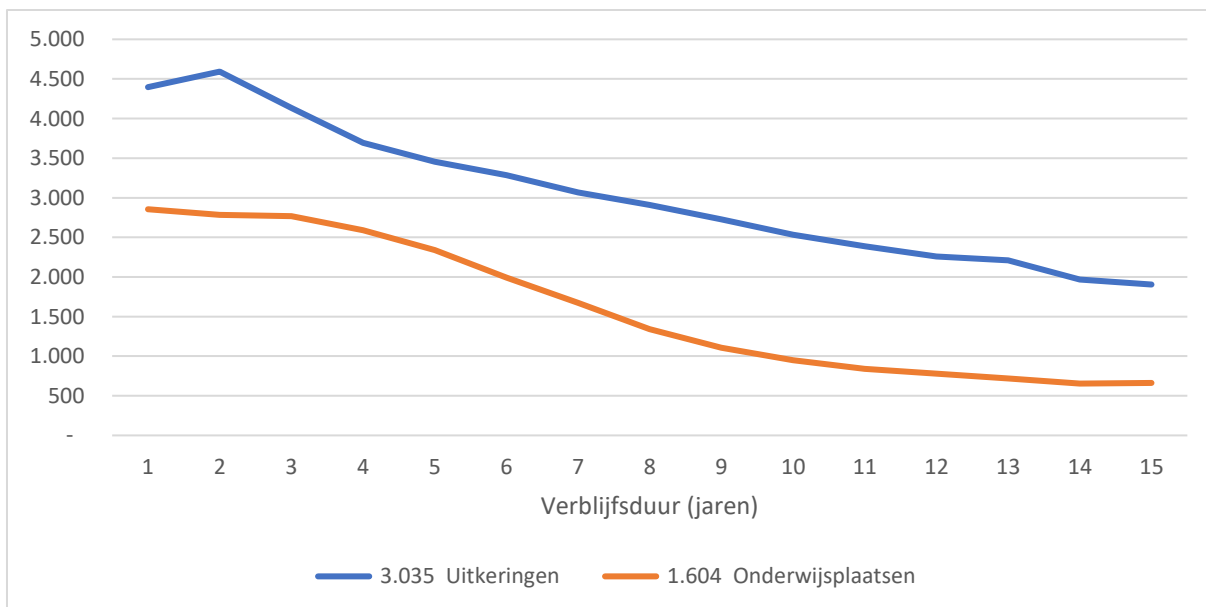
⁶⁰ Berekening op basis van deze dataset, door herleiden van combinaties van immigratiejaar en verblijfsduur naar kalenderjaren: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84809NED/table?dl=6D814>

Figuur 5.7 Percentage uitkeringsontvangers onder in Nederland verblijvende, niet-schoolgaande statushouders, die vanaf 1999 een status kregen. Bron: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84809NED/table?dl=6D814>

Per 10.000 asielzoekers zijn er over de eerste 15 verblijfsjaren zijn er ongeveer 3.000 bijstandsuitkeringen nodig.

Bij aanvang ligt het aantal benodigde bijstandsuitkeringen rond 4.500. Daarna daalt het geleidelijk (zie Figuur 5.8). Gemiddeld over de eerste 15 verblijfsjaren zijn er ongeveer 3.000 bijstandsuitkeringen nodig. De instroom van asielzoekers betekent voor gemeenten dan ook een onevenredig groot beslag op de bijstandsbudgetten en – daarmee samenhangend – ook andere budgetten voor armoedebestrijding e.d.

Figuur 5.8 Benodigd aantal uitkeringen en onderwijsplaatsen naar verblijfsduur per 10.000 asielmigranten, gemiddeld over de cohorten 2005-2019.⁶¹

⁶¹ Berekening op basis van deze dataset, door berekenen van de verhouding tussen oorspronkelijke immigratie (Socialeconomische categorie "Totaal") en schoolgaanden, dan wel uitkeringsontvangers (in de praktijk vooral bijstand), per verblijfsjaar: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84809NED/table?dl=78E86>

5.8 Onderwijs

Per 10.000 asielmigranten zijn er gemiddeld over de eerst 15 verblijfsjaren jaarlijks ongeveer 1.500 onderwijsplaatsen nodig en bij aanvang ongeveer 3.000.

Vanaf het eerste verblijfsjaar zijn er ongeveer 3.000 plaatsen nodig in onderwijs (zie Figuur 5.8). Geleidelijk daalt dit aantal plaatsen tot onder 10%. Gemiddeld over de eerst 15 verblijfsjaren zijn er jaarlijks ongeveer 1.500 onderwijsplaatsen nodig.

Van alle asielmigranten in de 10-jaars periode 2012-2021 viel 36% in de leeftijdscategorie 0 tot 18 jaar. Dit zijn dus minderjarigen die op het moment van immigratie reeds leerplichtig zijn of dat snel worden. Asielmigratie levert daarmee – anders dan bijvoorbeeld arbeidsmigratie – automatisch een extra belasting op voor het Nederlandse onderwijssysteem.

Kinderen van asielzoekers hebben lage citoscores t.o.v. van autochtonen. Bij autochtonen is de gemiddelde citoscore 536 tegen 533 voor 2^e generatie asielmigranten en bijna 531 voor 1^e generatie asielmigranten. Omdat de citoscore een heel sterke voorspeller is van schoolsucces en arbeidsmarktprestaties staat dit voor een gemiddeld slechte integratie van 1^e en 2^e generatie asielkinderen. Ter indicatie: elke punt dat de score op de Cito Eindtoets hoger is neemt de nettobijdrage (aan de schatkist) over de levensloop toe met circa € 20.000, dus een verschil van 5 punten komt neer op een ton.

Vooraf het verschil tussen autochtonen en de eerste generatie is groot: ruim een halve standaarddeviatie. De precieze cijfers zijn weergegeven in Tabel 5.2.

Tabel 5.2 Citoscores naar migratiemotief en eerste en tweede generatie migratieachtergrond, 2006-2018. Het motief van de 2^e generatie is afgeleid van het motief van de ouders. Bron: Grenzeloze Verzorgingsstaat, Tabel 9.3.

	Migratieachtergrond								
	Niet-westers			Westers			Totaal		
	M	(SD)	N	M	(SD)	N	M	(SD)	N
Autochtoon							535,9	(9,6)	1.393.678
Asiel 2 ^e generatie	533,1	(9,9)	6.910	533,0	(10,3)	1.570	533,1	(9,9)	8.480
Asiel 1 ^e generatie	530,7	(10,5)	3.468	530,9	(10,8)	624	530,7	(10,6)	4.092

1^e en 2^e generatie asielmigranten maken onevenredig veel gebruik van kostbaar en schaars ‘special needs onderwijs’ voor kinderen met lichamelijke, psychische en/of verstandelijke beperkingen en/of stoornissen, als LWOO, Praktijkonderwijs en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs. In de periode 2007-2017 volgde van de autochtone kinderen 15% één van deze drie onderwijsvormen en bij jeugdige asielmigranten was dit 29% voor de 1e generatie en 23% voor de in Nederland geboren 2e generatie.⁶² Deze vormen van onderwijs zijn ruwweg tweemaal zo duur omdat het arbeidsintensief is en speciaal getraind personeel vergt, waardoor zondermeer opschalen ook niet eenvoudig is.

Het gaat bij dit ‘special needs onderwijs’ om praktijkonderwijs, speciaal onderwijs en leerwegondersteunend onderwijs (LWOO). Praktijkonderwijs is 5-jarig voortgezet onderwijs met doorgaans als toelatingscriteria een IQ tussen 55 en 80 en een leerachterstand van drie jaar of

⁶² Deze cijfers zijn ontleend aan de onderliggende berekeningen voor Grenzeloze Verzorgingsstaat.

meer.⁶³ Lwoo is doorgaans vmbo-basis met extra ondersteuning en heeft als toelatingscriteria doorgaans een IQ tussen 75 en 90 en een leerachterstand van anderhalf tot drie jaar.⁶⁴ (Voortgezet) Speciaal Onderwijs is bestemd voor leerlingen die vanwege een handicap of stoornis gespecialiseerde of intensieve ondersteuning nodig hebben, en is onderverdeeld in verschillende clusters voor lichamelijke, verstandelijk of psychische beperkingen en/of problemen.⁶⁵

De kosten van deze vormen van ‘special needs onderwijs liggen beduidend hoger dan de kosten voor regulier onderwijs (zie Tabel 5.3 die is toegespitst op het voortgezet onderwijs). Dat komt met name omdat het erg arbeidsintensief is: er zijn meer docenten per leerling nodig. Daarnaast is voor dit onderwijs speciaal getraind personeel nodig, zodat zonder meer opschalen niet altijd mogelijk zal zijn. Grootschalige asielopvang betekent op die manier een aanzienlijke financiële en vooral organisatorische belasting voor het Nederlandse onderwijs.

Tabel 5.3 Kosten voor diverse typen voortgezet onderwijs.

Type voortgezet onderwijs	Bedrag per leerling, per jaar
Voortgezet speciaal onderwijs:	
Categorie 3 (hoog)	31.800
Categorie 2 (midden)	27.100
Categorie 1 (laag)	18.500
Praktijkonderwijs en 3 ^e of 4 ^e leerjaar Vmbo-b/k met Lwoo	14.100
1 ^e of 2 ^e leerjaar Vmbo-b/k met Lwoo	12.800
3 ^e of 4 ^e leerjaar Vmbo-b/k	9.100
Overig regulier voortgezet onderwijs	7.800

<https://balansdigitaal.nl/kennisbank/onderwijs/als-school-niet-goed-gaat/bedrag-per-leerling-voor-passend-onderwijs/>

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-40676.html>

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2020-45996.html>

⁶³ “Praktijkonderwijs is voortgezet onderwijs. Praktijkonderwijs bereidt leerlingen zo goed mogelijk voor op de maatschappij. Alle leerlingen volgen een eigen ontwikkelplan. Leren, werken, redzaamheid, burgerschap en vrije tijd zijn daarbij belangrijke aspecten. Meestal duurt de opleiding 5 jaar.” Praktijkonderwijs is onderwijs voor kinderen met een ‘moeilijk lerend intelligentieprofiel’: “Het praktijkonderwijs heeft de volgende toelatingscriteria: [het] kind heeft een IQ tussen 55 en 80; [het] kind heeft een leerachterstand van drie jaar of meer op twee van de volgende domeinen: inzichtelijk rekenen; begrijpend lezen; technisch lezen en spellen. Waarvan één van de domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen moet zijn.” Zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-zit-het-praktijkonderwijs-in-elkaar> en <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoe-krijgt-mijn-kind-praktijkonderwijs>

⁶⁴ LWOO staat voor Leerwegondersteunend onderwijs. De criteria voor toelating zijn: de leerling heeft een IQ tussen 75 en 90 óf de leerling heeft een IQ tussen 91 en 120 in combinatie met leerbelemmerende sociaal-emotionele problemen; de leerling heeft een leerachterstand van anderhalf tot drie jaar op twee van de volgende domeinen: inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spelling. Van deze twee domeinen moet er één inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen zijn. Ongeveer 90% van deze leerlingen volgt vmbo-b/k niveau <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/80041ned/table?dl=78E6E>. Vergelijk: <https://swvdordrecht.nl/wp-content/uploads/3-Landelijke-criteria-LWOO-en-PrO-2020-2021.pdf>

⁶⁵ Speciaal Basisonderwijs is bedoeld voor kinderen die op een gewone basisschool niet kunnen meekomen als gevolg van wat een ‘moeilijk lerend intelligentieprofiel’ genoemd kan worden en/of een leerachterstand en/of gedragsproblemen of een gedragsstoornis. Voortgezet Speciaal Onderwijs is bestemd voor leerlingen die vanwege een handicap of stoornis gespecialiseerde of intensieve ondersteuning nodig hebben, onderverdeeld in clusters voor: (1) visueel gehandicapte of blinde leerlingen, (2) slechthorende of dove leerlingen en/of leerlingen met een taal-spraakontwikkelingsstoornis, (3) lichamenlijk en/of verstandelijk gehandicapte leerlingen en langdurig zieke (somatische ziekten) leerlingen en (4) leerlingen met psychische en gedragsproblemen. Voor deze vormen van speciaal onderwijs gelden speciale toelatingscriteria en -procedures.

Onder recente cohorten asielzoekers volgt een onevenredig groot deel van de kinderen in het voortgezet onderwijs Praktijkonderwijs. Dit is een vorm van onderwijs met doorgaans als toelatingscriteria een IQ tussen 55 en 80 en een leerachterstand van drie jaar of meer. Dit IQ-interval overlapt met de groep 'licht verstandelijk beperkt' (IQ tussen de 50 en 70) en de groep die 'zwakbegaafd' is (IQ tussen de 70 en 85).⁶⁶ Praktijkonderwijs leidt niet op tot een praktisch beroep (zoals de naam wellicht doet vermoeden), maar is vooral gericht op zaken als zelfredzaamheid in de maatschappij. De kosten van Praktijkonderwijs zijn ongeveer 1,8 maal zo hoog als de kosten van regulier voortgezet onderwijs. Van het grote asielcohort 2016 volgden op 1 oktober 2019 19,4% Praktijkonderwijs en dat is achtmaal zo vaak als bij autochtonen in dat jaar (2,4%).

De verschillen tussen groepen – en ook tussen cohorten en peilmomenten – zijn groot als het gaat om deelname aan het praktijkonderwijs (zie Tabel 5.4). Bij het grote cohort 2016 volgt op 1 oktober 2019 van de Eritreeërs in het voortgezet onderwijs 36,5% praktijkonderwijs tegen 16,9% bij Syriërs (vergelijk ook Tabel 5.5 waarin dezelfde berekening over vijf cohorten is uitgevoerd). In het algemeen volgden bij asielkinderen uit cohort 2016 ongeveer één op vijf (19,4%) praktijkonderwijs. Dat is acht maal zoveel als bij autochtonen (2,4%). Ter vergelijking: bij immigrantenkinderen uit Europa volgt 4,9% praktijkonderwijs en bij immigrantenkinderen buiten Europa is dat 8,9%.

Tabel 5.4 Praktijkonderwijs als percentage van de totale onderwijsdeelnamen, peilmoment 1 oktober 2019 (het peilmoment voor leerjaar 2019/2020), bij asielmigranten is dit exclusief VAVO.⁶⁷

	Praktijkonderwijs	Totaal VO	Praktijkonderwijs (%)
Naar migratieachtergrond			
Nederland	16.400	694.160	2,4%
Europa (exclusief Nederland)	1.120	22.760	4,9%
Buiten-Europa	3.860	43.350	8,9%
Totaal	21.380	760.270	2,8%
Met migratiemotief asiel			
Alle asielmigranten cohort 2016	235	2.480	19,4%
Asielmigranten uit Eritrea cohort 2016	95	260	36,5%
Asielmigranten uit Syrië cohort 2016	320	1.890	16,9%

Het gemiddeld niveau van deelnemers aan het voortgezet onderwijs van asielmigranten uit de cohorten 2014-2018 is veel lager dan van autochtonen met relatief veel praktijkonderwijs en vmbo-b/k en relatief weinig havo/vwo (krap 16% tegen ruim 37% voor autochtonen). Dat voorspelt een laag uiteindelijk opleidingsniveau en slechte arbeidsmarktprestaties. Vooral het hoge aandeel praktijkschool – dat niet echt opleidt voor een praktisch beroep – is in dit opzicht

⁶⁶ “Bij een LVB speelt meer dan een IQ. Alleen een IQ-score is niet genoeg om te bepalen welke ondersteuning nodig is. Ook de inschatting van het verminderde sociaal aanpassingsvermogen is hiervoor belangrijk.

Cognitieve ontwikkeling: Een licht verstandelijke beperking uit zich in een IQ-score tussen de 50 en 70. In Nederland kunnen mensen met een IQ-score tussen de 70 en 85 die eigenlijk zwakbegaafd zijn en (ernstige) bijkomende problematiek hebben, eveneens gebruik maken van de zorg voor mensen met een LVB. Dat is zo geregeld omdat die zorgverlening vaak de beste ondersteuning biedt.

Verminderde adaptieve vaardigheden: Hieronder verstaan we een bepaalde mate van een achterstand in: Conceptuele vaardigheden zoals kunnen lezen, schrijven en rekenen.

Sociale vaardigheden zoals communiceren en het oplossen van sociale problemen.

Praktische vaardigheden zoals persoonlijke verzorging en gebruik maken van openbaar vervoer.”

Bron: <https://www.kenniscentrumlvb.nl/over-lvb/>

⁶⁷ Op basis van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85379NED/table?dl=7A3FF> en https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

zorgelijk: 21% voor alle statushouders, 34% voor Eritrea en 18% voor Syrië (tegen 2,4% voor autochtonen).

Zie Figuur 5.5 voor details. Deze tabel bevestigt nogmaals de hoge deelname aan praktijkonderwijs, maar nu gemiddeld over vijf cohorten: 34,2% voor Eritrea, 17,6% voor Syrië en 20,9% voor alle herkomstgroepen samen.

Tabel 5.5 Aandeel over verschillende typen voortgezet onderwijs, voor cohorten asielmigranten 2014 t/m 2018, steeds gemeten op het peilmoment op 1 oktober 3 jaar later (dus 2017-2021) (VAVO en de categorie overig/onbekend zijn niet meegenomen). Bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/ en de referentie voor autochtonen: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85379NED/table?dl=793E5>

	Statushouders cohorten 2014-2018						Autochtoon
	Eritrea		Syrië		Totaal		
Praktijkonderwijs	450	34,2%	1.145	17,6%	2.045	20,9%	2,4%
Vmbo k/b leerjaar 3-4	275	20,9%	1.960	30,2%	2.790	28,5%	9,0%
Vmbo t/g leerjaar 3-4	65	4,9%	835	12,8%	1.115	11,4%	11,8%
Algemene leerjaren 1-2-3	510	38,8%	1.400	21,5%	2.325	23,7%	39,6%
Havo leerjaar 3-6	15	1,1%	670	10,3%	890	9,1%	18,0%
Vwo leerjaar 3-6	-	0,0%	490	7,5%	640	6,5%	19,2%
	1.315	100,0%	6.500	100,0%	9.805	100,0%	100,0%

Van alle kinderen die in Nederland op 1 oktober 2021 praktijkonderwijs volgden was circa 7% eerste generatie asielmigrant uit de cohorten die kwamen in de 5-jaarsperiode 2014-2018.

Door die extreme oververtegenwoordiging is het aandeel asielkinderen in het totaal aantal leerlingen in het Praktijkonderwijs erg hoog. Van de in totaal 29.650 kinderen die op 1 oktober 2021 deelnamen aan het Praktijkonderwijs⁶⁸, zijn er 2.045 oftewel 6,9% als asielmigrant gekomen in de 5-jaarsperiode 2014-2018.⁶⁹ Het werkelijke percentage asielmigranten onder Praktijkschoolleerlingen ligt nog hoger, omdat asielmigratie tot het jaar 2014 én de in Nederland geboren tweede generatie kinderen hierin niet zijn meegerekend.

5.9 Huisvesting

Asielmigranten worden vrijwel altijd na statusverlening gehuisvest in een sociale huurwoning. De praktijk wijst uit dat er gemiddeld 1,7 statushouders per woning worden gehuisvest.⁷⁰ Dit betekent dat er per 10.000 statushouders ongeveer 6.000 sociale huurwoningen nodig zijn. Afronding naar boven vanwege verwachte effect volgmigratie op woningbehoefte.

Omdat er de laatste jaren per 1e asielverzoek ongeveer één statushouder is, betekent 10.000 eerste asielverzoeken dat de behoefte aan sociale huurwoningen met ongeveer 6.000 stijgt.

In de periode 2015-2020 werden er jaarlijks ongeveer 14.000 huurwoningen toegewezen aan statushouders. Dat leidde tot een anderhalf maal langere wachttijd voor starters in de sociale huur met een leeftijd tot 65 jaar en een inkomen onder de huurtoeslaggrens.

⁶⁸ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85379NED/table?dl=7A407>

⁶⁹ De aantallen zijn: 2014 = 195, 2015 = 380, 2016 = 515, 2017 = 675, 2018 = 280, 2019 = 130 en 2020 = 30. Het duurt echter een jaar of twee voordat het uiteindelijke schoolniveau duidelijk is (te zien aan het aandeel "Algemene leerjaren 1-2-3") en daarom is gerekend over de periode 2014-2018 en voor die periode gaat het om totaal 2045 leerlingen, bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

⁷⁰ "In de praktijk wijst de ervaring van het COA uit dat gemiddeld 1,7 vergunninghouders per woning worden gehuisvest." <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20202021-2912.html>

Het is belangrijk te beseffen dat statushouders concurreren met starters en niet met doorstromers, die immers slechts de ene sociale huurwoning verruilen voor de andere sociale huurwoning. Statushouders zijn verder meestal relatief jong⁷¹ en arm, dus in het bijzonder concurreren zij met jonge arme starters. In de beschikbare statistieken gaat het om de categorie jonger dan 65 jaar, met een inkomen onder de huurtoeslaggrens. Goede cijfers over het aandeel starters bij woningtoewijzingen ontbreken. Op basis van de cijfers die er wel zijn, is geschat dat het aandeel starters 33% van het totaal is.⁷² Van de 43.000 woningen die gedurende de periode 2015-2020 gemiddeld aan deze groep starters werd toegewezen, gingen er 14.000 naar statushouders (zie Tabel 5.6). Dus één op de drie woningen (14.000 van 43.000) ging naar statushouders.⁷³ Op basis hiervan kan men afleiden dat over de periode 2015-2020 de wachttijd van reguliere starters, jonger dan 65 jaar met een inkomen onder de huurtoeslaggrens ongeveer 1½ maal zolang was, dan zonder asielmigratie het geval zou zijn geweest.⁷⁴

NB: Een goede berekening is onmogelijk, omdat exacte cijfers ontbreken over bijvoorbeeld het percentage starters bij woningtoewijzingen. Er is sterk behoefte aan een goede en publiek toegankelijke dataset met o.a. woningtoewijzingen aan alle denkbare categorieën woningzoekenden, waaronder statushouders.

Tabel 5.6 Woningtoewijzingen sociale huur aan statushouders en aan personen onder 65 jaar, onder huurtoeslaggrens.

Woningtoewijzingen sociale huur aan personen onder 65 jaar, onder inkomensgrens Wet op de huurtoeslag (Wht)							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Gemiddeld
Toewijzingen < 65 jaar <= inkomensgrens Wht ¹	159.169	147.607	136.379	117.657	112.661	107.088	130.094
Waarvan starters (33%) ²	52.526	48.710	45.005	38.827	37.178	35.339	42.931
Naar statushouders (aantal) ³	16.533	23.565	18.509	11.111	7.841	7.068	14.105
Naar statushouders (%)	31%	48%	41%	29%	21%	20%	33%

¹https://aedesdatacentrum.nl/jive?workspace_guid=e5d7313c-cd08-4ed2-99bc-e9fbbc76edad

²Afgeleid van mutatie aantal starters van "35% naar 30% tussen 2015 en 2018" zie blz. 6 van: <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/documenten/kamerstukken/2019/05/28/rapport-staat-van-de-volkshuisvesting>

³<https://www.adviesraadmigratie.nl/binaries/adviesraadmigratie/documenten/publicaties/2022/10/18/adviesrapport-een-huis-voor-statushouder/ACVZ-advies+%27Een+huis+voor+statushouders%27+DEF.pdf>

5.10 Zorg

De zorgconsumptie in het kader van de verplichte ziektekostenverzekering was in 2016 bij statushouders gemiddeld € 300 per persoon per jaar hoger dan bij autochtonen, vooral door meer wijkverpleging en hoger medicijngebruik. Daarnaast dragen statushouders ruim € 600 minder bij zorgpremies dan autochtonen. Het tekort (zorgkosten minus zorgpremies) bedraagt bijna € 1.000 per persoon, per jaar (tegen € 66 bij autochtonen). Dit betreft alleen de verplichte

⁷¹ Ongeveer 1% is ouder dan 65 jaar, eigen berekening op basis van CBS-microdata. g

⁷² Afgeleid van mutatie aantal starters van "35% naar 30% tussen 2015 en 2018" zie blz. 6 van: <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/documenten/kamerstukken/2019/05/28/rapport-staat-van-de-volkshuisvesting>

⁷³ Dat dit ook 33% is, is toeval.

⁷⁴ Dat is in te zien met een getallenvoorbeeld: stel een starter staat 72^e op de wachtlijst in een gemeente waar elke maand 3 woningen worden toegewezen aan starters. Dan heeft deze persoon na 72/3 = 24 maanden = 2 jaar een huis. Stel nu dat er van de 3 maandelijks beschikbaar komende woningen 1 aan statushouders wordt toegewezen en 2 aan reguliere starters. Dan moet de starter 72/2 = 36 maanden = 3 jaar wachten op een huis en dat is 1½ maal zolang.

ziektekostenverzekering, dus andere zorg-gerelateerde kosten voor de Wmo of Jeugdzorg zitten hier nog niet bij inbegrepen. Dit zijn bedragen in euro's van 2016. Door de inflatie ligt het prijspeil nu ongeveer 25% hoger. Uitgaande van een inflatiecorrectie van 25% zou dit naar schatting neerkomen op € 1.200 tekort per statushouder.

De zorgconsumptie in het kader van de verplichte ziekenkostenverzekering van statushouders is gemiddeld € 300 hoger dan van autochtonen en de bijdrage aan de verplichte ziektekostenverzekering is € 612 lager (zie Tabel 5.7). Waar bij autochtonen zorgkosten en zorgpremies ongeveer in evenwicht zijn (een tekort van € 66), bedraagt het tekort bij statushouders € 978 per persoon, per jaar.

Het verschil bij de zorgconsumptie zit vooral bij wijkverpleging (€ 225 hogere kosten) en medicijngebruik (€ 79) hogere kosten. Ook zijn bij asielmigranten de kosten voor mondzorg hoger (€ 27) per persoon per jaar. Daar staat tegenover dat kosten voor geriatrie € 25 lager zijn. Alle andere posten laten geringe verschillen zien (orde grootte € 10 of lager).

Het verschil in de zorgpremies zit hem vooral in de afgedragen inkomensafhankelijke (werk- en uitkering-gerelateerde) bijdrage in het kader van de Zorgverzekeringswet en dat hangt samen met zaken als de hoogte van inkomen uit arbeid en de mate van arbeidsparticipatie. De verschillen bij de eigen bijdrage en de premies afgedragen aan de zorgverzekering zijn relatief gering.⁷⁵

Tabel 5.7 Zorgkosten voor autochtonen en statushouders, berekening op basis van CBS-microdata, 2016 in euro's van 2016.

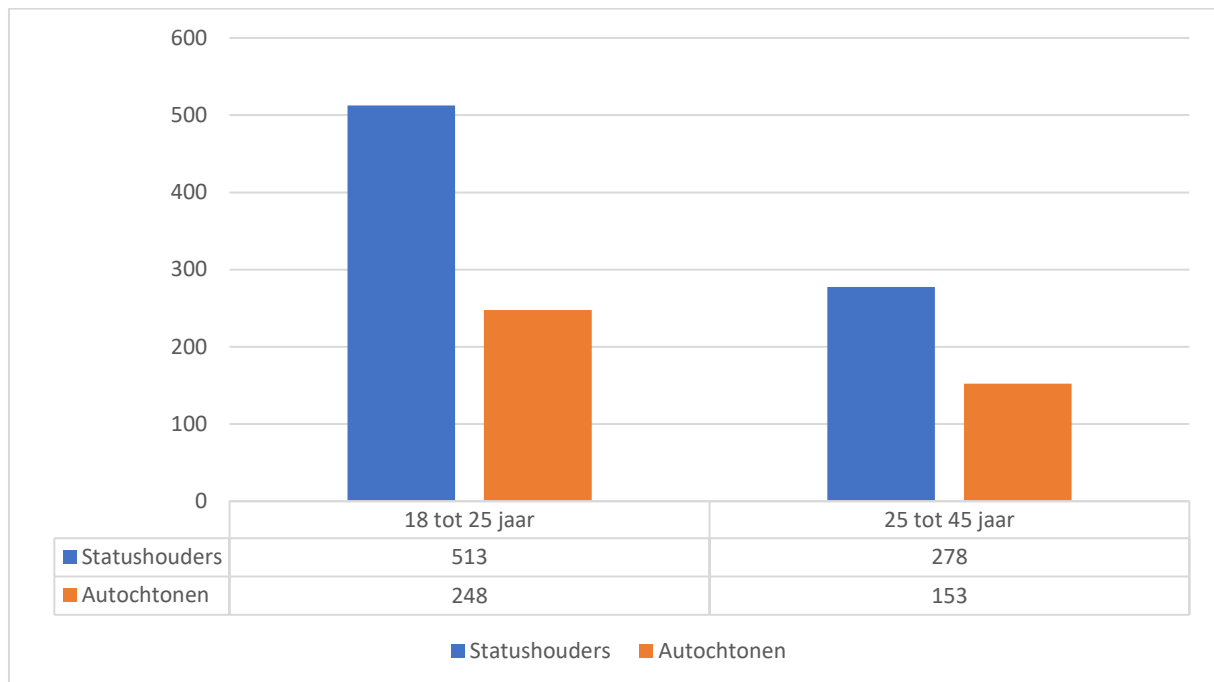
	Autochtonen	Asielmigranten	Vershil
Zorgkosten			
Wijkverpleging	€ 251	€ 476	€ 225
Farmacie	€ 271	€ 350	€ 79
Mondzorg	€ 44	€ 72	€ 27
Geriatric	€ 56	€ 31	-€ 25
Overig	€ 1.953	€ 1.947	-€ 6
Totaal zorgkosten	€ 2.575	€ 2.876	€ 300
Premies			
Zorgpremies via werk/uitkering	€ 1.222	€ 621	-€ 601
Zorgpremies direct aan zorgverzekeraar	€ 1.107	€ 1.086	-€ 21
Eigen bijdragen	€ 182	€ 191	€ 10
Totaal premies	€ 2.510	€ 1.898	-€ 612
Premies minus zorgkosten	-€ 66	-€ 978	-€ 912

⁷⁵ Deze berekening heeft betrekking op zorgkosten voor zover deze in 2016 zijn gemaakt in het kader van de Zorgverzekeringswet (ZVW) en zijn berekend op basis van het CBS-microbestand ZORGKOSTENTAB. De bedragen zijn daarbij opgehoogd met een ophoogfactor die door het CBS bij dit bestand wordt geleverd en die dient ter correctie van de data. Deze ophoogfactor wordt gebruikt in CBS-statline tabellen. De bedragen die zijn berekend op basis van het gebruikte microdatabestand komen exact overeen met de door CBS gepubliceerde cijfers in deze dataset: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81827NED/table?dl=1535C>

5.11 Criminaliteit

Statushouders zijn vaker verdachte van een misdrijf dan autochtonen. Voor het grote asielcohort 2016 is het aantal verdachten onder mannen tussen 18 en 45 jaar ongeveer 2 maal zo hoog als onder autochtone mannen tussen 18 tot 45 jaar. NB: jonge mannen zijn een groep die over het algemeen verantwoordelijk is voor een groot deel van de delicten.

Om vergelijken makkelijker te maken wordt dit in de CBS-statistieken vaak uitgedrukt als het aantal verdachten per 10.000 inwoners/personen. Deze statistieken zijn in Figuur 5.9 weergegeven. Deze gegevens zijn afkomstig uit het CBS dashboard asiel en integratie.⁷⁶ Een beperking is dat alleen mannen in de leeftijd 18 tot 45 jaar zijn weergegeven.

Figuur 5.9 Aantal verdachten per 10.000 inwoners onder statushouders en autochtonen, gemiddelde over de jaren 2017-2020. Bron eigen berekening op basis van: https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

De eerste jaren na statusverlening zal het aantal verdachten per 10.000 onder asielmigranten van alle leeftijden ongeveer 3,5 maal zo hoog als onder autochtonen van alle leeftijden: circa 240 per 10.000 tegen 68 per 10.000 onder autochtonen. Door emigratie, het ouder worden van de statushouders, zullen deze cijfers geleidelijk veranderen.

Deze berekening is gebaseerd op de gemiddelde leeftijdsverdeling⁷⁷ van asielzoekers voor mannen en vrouwen op basis van de cohorten 2015-2018⁷⁸. Op basis hiervan is het gewogen gemiddelde genomen voor de twee leeftijdsgroepen in Figuur 5.9 en dit levert gemiddeld 363 verdachten op per 10.000 voor de leeftijdsgroep 18 tot 45 jaar. Dat is dan wel op het moment van binnenkomst als asielzoeker, dus het is een benadering en naarmate statushouders langer blijven zal dit veranderen. Op basis van hetgeen bekend is over het aantal verdachten onder immigranten van alle leeftijden uit typische asielherkomstlanden – genomen zijn Afghanistan, Irak, Syrië, Ethiopië, Somalië en Sierra

⁷⁶ https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

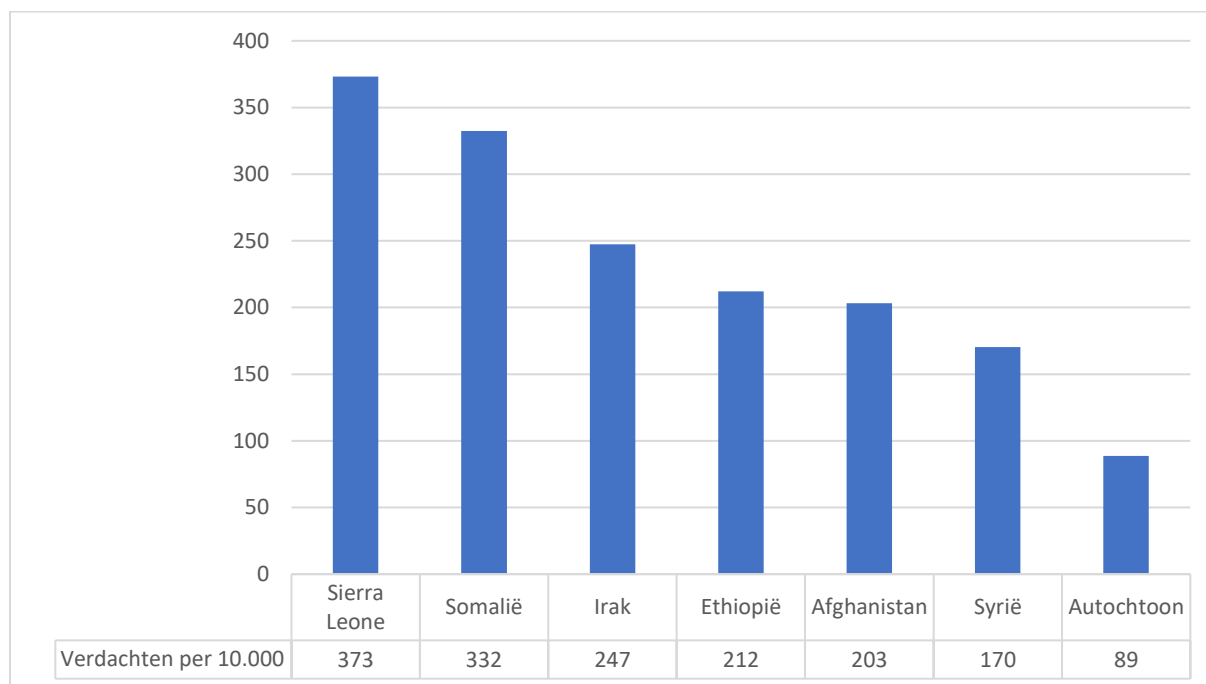
⁷⁷ Bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

⁷⁸ Dit zijn enkele grote cohorten. NB: bij asielzoekers is 2015 het grote cohort, bij asielmigranten 2016, er zit enige vertraging in (tijd tussen verzoek en inwilliging) https://dashboards.cbs.nl/v3/asielenintegratie_2022/

Leone (gemiddelde periode 2017-2020)⁷⁹ – is een correctiefactor geschat voor de herrekening van het aantal verdachten per 10.000 voor mannen in de leeftijd 18 tot 45 jaar naar het aantal verdachten onder mannen en vrouwen van alle leeftijden. Deze factor is 0,66. Dat geeft 239 verdachten per 10.000 voor mannelijke en vrouwelijke statushouders van alle leeftijden. Voor het rekengemak elders is dit afgerond op 240. Voor autochtonen is dit 68 voor de periode 2017-2020. De verhouding tussen die getallen is een factor 3,5.

We zien hier een aantal elkaar versterkende effecten: jonge mannen zijn sterk oververtegenwoordigd onder asielzoekers (onder de cohorten 2015-2018 is 47% man in de leeftijd 18 tot 45 jaar), jonge mannen zijn over het algemeen verantwoordelijk voor een groot deel van de misdrijven en jonge mannelijke statushouders zijn sowieso vaker verdachte van een misdrijf dan jonge mannelijke autochtonen.

Vaak hebben de wetenschappers de neiging om tegen te werpen: “ja, maar je moet corrigeren voor leeftijd en geslacht”. Dat is ook zo als je wilt begrijpen waarom deze of gene groep vaker crimineel is. Maar voor burgers is dat eigenlijk irrelevant, want die willen gewoon minder misdaad. Om te begrijpen waarom het aantal verdachten zo hoog is moet je in het geval van statushouders corrigeren voor leeftijd. Maar voor burgers draait het uiteindelijk om het aantal misdrijven en dan werkt corrigeren voor leeftijd verhullend. Immers als jonge mannen veel vaker crimineel zijn dan de rest van de bevolking (wat zo is) en veel statushouders zijn jonge mannen (wat zo is), dan worden burgers geconfronteerd met onevenredig veel misdrijven door statushouders.

Figuur 5.10 Aantal verdachten per 10.000 personen, 2017-2020, naar migratieachtergrond. Bron: eigen berekening o.b.v. <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81959NED/table?dl=78f89>

Oververtegenwoordiging zien we niet alleen bij statushouders, maar i.h.a. bij landen waar veel asielzoekers vandaan komen. Immigranten van 12 tot 65 jaar uit typische asielherkomstlanden als Afghanistan, Irak, Syrië, Ethiopië, Somalië en Sierra Leone zijn gemiddeld ruwweg 2 tot 4 maal vaker verdachte van een misdrijf dan autochtonen. NB: het gaat hier dus om alle immigranten uit

⁷⁹ <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81959NED/table?dl=7928A>

genoemde landen in deze leeftijdscategorie, dus zowel mannen als vrouwen en zowel statushouders als immigranten met andere migratiemotieven, zoals gezinsmigranten.

Hiervoor is gebruik gemaakt van de CBS-statistieken voor het aantal verdachten per 10.000 inwoners/personen voor het totaal van mannen en vrouwen voor de genoemde landen. De resultaten zijn weergegeven in Figuur 5.10. Deze figuur betreft een selectie landen waarvan het aandeel asielzoekers is te berekenen én hoger is dan 40% en waarvoor verder ook het aantal verdachten per 10.000 personen bekend is. Voor elke groep is het naar leeftijd gewogen gemiddelde genomen over de verschillende leeftijdscategorieën. Uit deze figuur is op te maken dat in de onderscheiden landen het aantal verdachten per 10.000 personen ruwweg 2 tot 4 maal hoger ligt dan voor autochtonen.

Verdachten in de categorie herkomstlanden waar statushouders overwegend onder vallen (te weten “overig niet-westers”⁸⁰) worden veel vaker verdacht van een ernstig misdrijf dan autochtonen; ter indicatie: over de periode 2010-2017 werd aan verdachten met een migratieachtergrond in deze herkomstlanden 1,5 maal vaker een gevangenisstraf opgelegd dan aan autochtonen: 17% van de verdachten oftewel 1 op 6 kreeg bij deze groep een gevangenisstraf versus 11% oftewel 1 op 9 voor autochtonen. In de algemene bevolking (dus verdachten en niet-verdachten samen) werd over deze periode gemiddeld per 10.000 inwoners per jaar aan 11 autochtonen een gevangenisstraf opgelegd tegen 45 mensen in de categorie overig niet-westers en dat is 4 maal zoveel.⁸¹

Voor asielmigranten is in de berekeningen eveneens de bovenstaande verhouding ‘per zes verdachten één opgelegde gevangenisstraf’ aangehouden.

De komst van 10.000 asielmigranten zorgt voor ongeveer 80 miljoen euro kosten voor criminaliteit voor de 1e en 2e generatie samen, gemeten over de levensloop.

De kosten voor criminaliteit⁸² over de levensloop voor typische asielherkomstregio’s zijn relatief hoog. In een indeling van de wereld in 42 regio’s liggen de kosten voor veiligheidszorg voor de 1^e en 2^e generatie samen tussen € 3.000 (Japan) en € 101.000 (Marokko). Voor de regio Somalië, Ethiopië, Eritrea, Soedan en Djibouti is dat bedrag € 83.000 (3^e plaats). Voor de regio Afghanistan, Iran, Syrië en Irak is dat bedrag € 53.000 (9^e plaats). Voor de regio Voormalig Joegoslavië (excl. Slovenië en Kroatië) en Albanië € 37.000 (13^e plaats). Andere regio’s in Midden- en Oost-Europa, West-Azië en Afrika waar veel asielzoekers vandaan komen liggen allemaal in de top-14 van regio’s met de hoogste kosten voor criminaliteit. Het naar instroom gewogen gemiddelde⁸³ over deze drie regio’s bedraagt € 64.000. Na correctie voor 25% inflatie is dat € 80.000. Dat is ongeveer 5 maal de kosten voor criminaliteit voor autochtonen, als men corrigeert voor migratiegedrag. Deze berekening is gebaseerd op het aantal verdachten en op de gang door de strafrechtketen. Bij overige niet-westerse groepen (niet-westers exclusief Antillen, Marokko, Suriname en Turkije) is het aantal gedetineerden (een kostbare vorm van straffen) per 10.000 inwoners bijvoorbeeld 4 maal hoger dan bij autochtonen. Bij 1^e generatie immigranten valt de piek (naar leeftijd) van immigratie en verblijf min of meer samen met de piek (naar leeftijd) in criminaliteit en dat zorgt ook voor een verhogend effect.

---

⁸⁰ Niet-westers minus Marokko, Suriname, Turkije en (voormalige) Antillen.

⁸¹ Eigen berekening o.b.v. Tabel 1b uit: <https://www.cbs.nl/-/media/excel/2019/10/migratieachtergrond-personeel-in-de-strafrechtketen.xlsx>

⁸² De cijfers zijn afkomstig uit de onderliggende berekeningen bij Grenzeloze Verzorgingsstaat.

⁸³ Er is uitgegaan van 50% Azië, 40% Afrika en 10% Europa.

6 Disclaimer

Uiteraard is een deel van deze rekenexercities hypothetisch van aard; denk aan de schatting van de potentiële emigratie uit Afrika en West-Azië. Verder kan er sprake zijn van self-denying prophecies; als de nettokosten van immigratie op termijn steeds hoger worden zou men immigratie selectiever kunnen maken, maar men zou ook de verzorgingsstaat kunnen afbouwen en omdat de kosten van immigratie vooral een indirect effect zijn van herverdeling (via uitkeringen, toeslagen en belastingen e.d.) zullen de nettokosten per immigrant veel lager uitvallen. Verder zijn er bij al deze berekeningen onzekerheden, bijvoorbeeld doordat de data niet voorhanden is en benaderd moet worden of omdat berekeningen deels betrekking hebben op de toekomst, die altijd ongekend is. Om schijnprecisie te voorkomen – en ook voor het (reken)gemak – zijn getallen daarom vaak afgerond. Tot slot gaan deze berekeningen uit van gelijkblijvende omstandigheden en de omstandigheden wijzigen natuurlijk altijd, en uiteraard zijn er van jaar tot jaar altijd schommelingen door conjunctuur e.d. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de berekeningen zoveel mogelijk zijn gebaseerd op meerdere cohorten. De berekeningen voor Grenzeloze Verzorgingsstaat zijn zelfs gebaseerd op alle inwoners van Nederland die tussen 1995 en 2016 naar Nederland kwamen met als migratiemotief asiel en een in de tijd voortschrijdend gemiddelde van een dergelijke berekening zou slechts zeer geleidelijk wijzigen. Wel is 2016 het peiljaar voor Grenzeloze Verzorgingsstaat en bij berekeningen voor bijvoorbeeld de Bijstand is van dit jaar uitgegaan, maar 2016 is qua conjunctuur geen heel opmerkelijk jaar, dus dit geeft naar verwachting een redelijke schatting voor de nabije toekomst.